

Gemeente
Amsterdam

1

Integraal Huisvestingsplan 2016-2020

Primair onderwijs

Versie 19 mei 2015

Colofon

Uitgave

Gemeente Amsterdam
Afdeling Onderwijshuisvesting en Onderwijsbeleid
RVE Onderwijs, Jeugd en Zorg
Amsterdam 2015

In samenwerking met

Schoolbesturen primair onderwijs

Versie

Het Integraal Huisvestingsplan wordt 18 juni 2015
behandeld in de commissie Jeugd en Cultuur en
1/2 juli 2015 in de Gemeenteraad

Voorwoord

We willen ieder kind de beste kansen voor de toekomst bieden, en dat begint bij een goed beschikbaar onderwijsaanbod. Amsterdam is een aantrekkelijke stad om in te wonen, te werken, maar ook om naar school te gaan vanwege een gevarieerd aanbod aan scholen. Gezinnen blijven tegenwoordig vaker in de stad wonen, ook als de kinderen ouder worden. Dit zorgt voor een grotere vraag naar schoolplaatsen. In tegenstelling tot de landelijke trend van krimp stijgt daarom het aantal leerlingen in Amsterdam enorm. Voor het primair onderwijs gaat het om een stijging van bijna 9 procent voor de komende tien jaar. Dit betekent een groei van ruim 5.000 extra leerlingen naar ruim 67.000 in 2025. Dit vraagt om meer schoolklassen.

De druk op sommige scholen is nu al groot, leerlingen kunnen daardoor soms niet terecht op de school van hun eerste voorkeur. Daarom gaat de gemeente Amsterdam, naast het investeren in nieuwe gebouwen, kijken naar het bestaande aanbod en naar hoe we dit op een slimme, flexibele wijze kunnen benutten in de vraag naar meer schoollokalen. We geven hierbij ruimte aan vernieuwende ideeën op het gebied van scholenbouw en onderwijsvormen.

Deze flexibele en nieuwe manier van werken vraagt om een duidelijke gezamenlijke aanpak. Voorheen had ieder stadsdeel een eigen integraal huisvestingsplan (IHP) PO; vanaf nu is er één IHP voor de hele stad.

De afgelopen periode heeft de gemeente intensief samengewerkt met de schoolbesturen om te komen tot passende maatregelen per gebied. Dit is terug te lezen in deel 2 van dit plan en is de basis voor het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2016 - 2020 PO dat u hierbij ontvangt.

Het uitgangspunt van dit IHP is om zowel kwalitatief als kwantitatief voldoende onderwijsaanbod te realiseren voor de kinderen in onze stad. Dit college wil een onderscheidend en kenmerkend aanbod, met ruimte voor internationaal onderwijs en vernieuwende profielen en concepten. Waar mogelijk en nodig breiden scholen uit om te voldoen aan de vraag

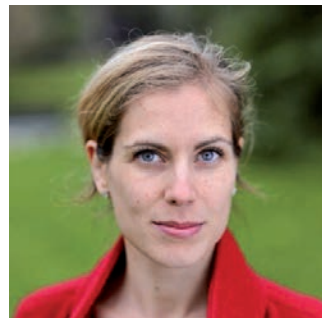
van ouders en leerlingen. Ook krijgen (toekomstige) schoolbesturen de gelegenheid om geheel nieuwe scholen op te zetten. Bij het opzetten van nieuwe scholen stimuleert de gemeente vernieuwing en innovaties in het onderwijs. We roepen ouders en scholen op om te werken aan nieuwe onderwijsvormen, en die uit te proberen in de 'Kraamkamer'. Bij al deze ontwikkelingen ligt de lat hoog en zet de gemeente in op gezonde en energiezuinige scholen die zijn toegerust voor hoogwaardig onderwijs.

Amsterdam is onmiskenbaar dé onderwijsstad van Nederland. Door samen te werken aan een optimaal onderwijsaanbod in goede en passende schoolgebouwen zorgen we ervoor dat dit ook zo blijft. Zodat ook in de toekomst ieder kind het onderwijs krijgt waar het recht op heeft.

Simone Kukenheim

Wethouder

Mei 2015

Inhoud

	pagina
Voorwoord	1
Samenvatting	3
Leeswijzer	4
1 Inleiding	5
1.1. Strategische agenda	5
1.2. Kader	5
1.3. Proces	6
2 Opgave en ambities	7
2.1. Leerlingenprognoses	7
2.2. Druk op de ruimte	8
2.3. Ambities onderwijshuisvesting	8
3 Ontwikkelagenda en maatregelen	12
3.1. Uitgangspunten	12
3.2. Maatregelen	13
4 Financiën	19
4.1. Benodigde investeringen IHP PO 2016-2020+	19
4.2. Risicoparagraaf	21
Bijlagen	
1. Wet- en regelgeving	22
2. Leerlingenprognoses	26
3. Inventarisatie gebiedsontwikkelingsprojecten 2014-2025	29
4. Lopende onderwijshuisvestingsprojecten	30
5. Strategische voorraad	32
6. Afspraken en verkenningen (uit gebiedsbeschrijvingen)	33
7. Afkortingenlijst	36

Samenvatting

De komende jaren groeit het inwonertal van Amsterdam, voornamelijk als gevolg van het toenemend aantal geboorten. Daarmee stijgt ook het aantal leerlingen in het primair onderwijs (po). De komende tien jaar verwacht de gemeente een toename van bijna 9 procent. Dat betekent dat er in de periode van dit Integraal Huisvestingsplan (2016-2020) bijna 4.000 leerlingen bij komen. De gemeente Amsterdam investeert de komende jaren fors in goede, flexibele, innovatieve en duurzame schoolgebouwen om de groei van het aantal leerlingen op te vangen.

Met de invulling van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) wil het college ervoor zorgen dat ieder kind naar de school van zijn voorkeur kan. Het schoolaanbod moet goed aansluiten op de vraag van ouders en kinderen. De onderwijshuisvesting mag daarbij geen belemmering zijn. Daarom stimuleert het college scholen om uit te breiden en scheidt ze extra onderwijsplekken. Met het creëren van extra onderwijsplekken wil dit college in samenwerking met de Amsterdamse schoolbesturen en nieuwe initiatiefnemers ook invulling geven aan ambities als de alles-in-1-school, integrale peutervoorzieningen, meer aanbod van internationaal onderwijs in de stad, meer en uitdagendere ruimte voor beweging zowel in de gymzaal als op het schoolplein. En dit in schoolgebouwen die gezond zijn en bijdragen aan een goed leermilieu.

Vanuit de opgave en de ambities van dit college is gekozen voor een aantal uitgangspunten die richtinggevend zijn voor de ontwikkelagenda en de concrete maatregelen per gebied. De vraag is leidend, huisvesting moet goed aansluiten op de vraag van ouders en leerlingen.

De toekomstige leerlingengroei vraagt om flexibel bouwen en innovatieve oplossingen. Alleen dan is het mogelijk om snel in te spelen op schoolvoorkeur en kunnen nieuwe onderwijskundige concepten een kans krijgen. Ruimte voor onderwijs, het college reserveert in ontwikkelgebieden ruimte voor onderwijslocaties en zet waar mogelijk gemeentelijk vastgoed in om de groei op te kunnen vangen. De (strategische) voorraad onderwijsgebouwen wordt optimaal gebruikt. Dit betekent o.a. dat er altijd gekeken wordt

of er mogelijkheden zijn in bestaande (onderwijs)gebouwen en strategische voorraad in de directe omgeving. De komende periode wordt samen met de schoolbesturen nader uitgewerkt op welke wijze invulling te geven aan de ambities van dit college.

Met de maatregelen die in het IHP PO 2016-2020 worden getroffen kunnen in totaal 3.631 extra leerlingen worden opgevangen. Dat is voldoende om het totale knelpunt in onderwijscapaciteit het hoofd te bieden. Het IHP PO resulteert in 12 uitbreidingen middels medegebruik bij andere scholen of in een dependance/strategische voorraad, 18 uitbreidingen op de eigen locatie of middels in pandige uitbreiding en 7 extra nieuwbouwscholen in woningbouwontwikkelgebieden tot de periode 2020. In de gebieden Slotervaart, Watergraafsmeer en Westerpark blijft een capaciteitsknelpunt bestaan, aangezien er nog geen beschikbare locaties voor de benodigde uitbreiding en nieuwbouw zijn gevonden.

Naast concrete maatregelen gericht op capaciteitsuitbreiding zijn in de gebiedsomschrijvingen overige afspraken en verkenningen opgenomen. Hier gaat het veelal om nadere verkenningen gericht op de noodzaak tot vervangende nieuwbouw, verkenningen gericht op de koers van een school of samenwerking tussen schoolbesturen, noodzaak tot uitbreiding gymcapaciteit en planvoorbereiding nieuwbouwscholen in gebiedsontwikkeling.

Het totale investeringsbudget van deze maatregelen telt voor de periode 2016-2020 op tot in totaal € 177 miljoen. Aan de investeringsbedragen kunnen geen rechten worden ontleend. De financiering is op te splitsen in de volgende componenten: investeringen voor het opvangen van het groeiend aantal leerlingen, investeringen voor vervangende nieuwbouw en een bedrag voor overige investeringen.

Leeswijzer

Het integraal huisvestingsplan primair onderwijs (IHP) bestaat uit twee delen.

Deel 1

Het eerste deel behandelt de strategische onderwerpen van de onderwijs-huisvesting in Amsterdam. De inleiding gaat in op de strategische agenda, het kader en het proces van de totstandkoming van het IHP. Vervolgens beschrijft het plan in hoofdstuk 2 de opgave en de ambities op het terrein van de onderwijshuisvesting. In hoofdstuk 3 staan de uitgangspunten voor de ontwikkelagenda en een samenvatting van de voorgestelde maatregelen. Hoofdstuk 4 richt zich op de financiële gevolgen van de maatregelen, inclusief een risicoparagraaf.

In de bijlagen treft u de achtergrondinformatie bij het IHP aan.

Deel 2

Het tweede deel van het IHP heeft een meer operationeel karakter. In dit deel staan de feiten en basisgegevens per gebied en de gebiedsgerichte maatregelen.

1 Inleiding

1.1 Strategische agenda

Groei, innovatie, flexibiliteit en duurzaamheid

Amsterdam is een stad met grote ambities en Amsterdam groeit. Deze groei is voornamelijk het gevolg van een toenemend aantal geboorten. Daarmee stijgt ook het aantal leerlingen in het primair onderwijs (po). De komende tien jaar is een toename voorzien van het aantal leerlingen van 8,6 procent. In de periode oktober 2014 tot oktober 2019 komen er bijna 4.000 leerlingen bij en ook de jaren erna groeit het aantal leerlingen fors. De groei zet een flinke druk op de bestaande onderwijsvoorzieningen. Daardoor kunnen leerlingen soms niet terecht op de school van hun voorkeur. De gemeente Amsterdam investeert daarom fors in goede, flexibele, innovatieve en duurzame schoolgebouwen om de groei van het aantal leerlingen op te vangen.

Het doel van dit Integraal Huisvestingsplan (IHP) is om te zorgen voor zowel kwalitatief hoogwaardig als kwantitatief voldoende onderwijsaanbod voor de kinderen in deze stad. Dit college zet in op een gedifferentieerd en goed geprofileerd aanbod, zoals ruimte voor internationaal onderwijs en vernieuwende onderwijsconcepten. Waar nodig en mogelijk breiden scholen uit om te voldoen aan de vraag van ouders en leerlingen. Bij uitbreiding wordt altijd gekeken of er mogelijkheden zijn in bestaande (onderwijs)gebouwen in de directe omgeving. In Amsterdam komen ook nieuwe scholen. De gemeente loopt met dit IHP vooruit op de toekomstige groei van het aantal leerlingen in 2025. Over de hele stad bezien creëert de gemeente in de periode 2016-2020 daarom meer plekken dan er knelpunten ontstaan door de groei van het aantal leerlingen.

Bij de uitdaging om te zorgen voor goede en voldoende huisvesting - die aansluit bij de vraag van ouders en kinderen - werkt de gemeente nauw samen met scholen en schoolbesturen. De gemeente stimuleert

vernieuwing en innovatie in het onderwijs en roept scholen en ouders op om te werken aan nieuwe onderwijsvormen en locaties. Bij al deze ontwikkelingen ligt de lat hoog en zet de gemeente in op gezonde en energiezuinige scholen die zijn toegerust voor hoogwaardig onderwijs. Dit plan schetst de integrale opgave voor de onderwijshuisvesting in het primair onderwijs voor de periode 2016-2020. Het plan geeft inhoud aan de primaire ambitie van het college voor de onderwijshuisvesting: zorgen voor voldoende kwalitatief goede schoolgebouwen in de verschillende buurten, om de verwachte groei van het aantal leerlingen op te vangen. In het plan staan maatregelen voor de onderwijshuisvesting op de korte en de lange termijn die in nauwe samenwerking met schoolbesturen zijn opgesteld. Gezien de dynamiek is het IHP een levend stuk met een ontwikkelagenda die de komende jaren wordt uitgevoerd en elke twee jaar wordt bijgesteld waar nodig.

1.2 Kader

De Wet op het primair onderwijs (WPO) vormt het kader voor dit integrale huisvestingsplan. De gemeente is verantwoordelijk voor een adequate huisvesting van het primair onderwijs. Dit IHP heeft alleen betrekking op de scholen die vallen onder de werking van het WPO. Dat zijn de openbare en bijzondere scholen voor basisonderwijs en speciaal basisonderwijs. Schoolbesturen dienen aanvragen voor hun plannen jaarlijks in via de huisvestingsverordening. Voor het stichten van nieuwe scholen doen zij dat via het Plan van Scholen. Het wettelijk kader en de regelgeving worden verder beschreven in de bijlage.

Het IHP zet een koers uit voor (ver)nieuwbouw en uitbreiding van het primair onderwijs in Amsterdam. Met het vaststellen van dit document is er overeenstemming over de koers voor onderwijshuisvesting. Dit plan voorziet in een integrale planning voor de realisatie van de huisvestingsopgave voor gemeente en schoolbesturen. De voordelen van deze

integrale benadering zijn:

- meer vooraf regelen en minder ad-hoc;
- duidelijkheid over fysieke en financiële ingrepen voor gemeente en schoolbesturen.

Het IHP is een beleidsdocument dat de koers uit zet voor de middellange termijn, waarin aangegeven wordt op welke wijze de ambities van dit college en het groeiend aantal leerlingen een plek kunnen krijgen in het stad. Aan het IHP worden geen rechten ontleent. Aanvragen voor de uitbreidingen zullen schoolbesturen nog altijd moeten indienen via de verordening huisvestingsvoorziening primair onderwijs en voor het stichting van scholen middels het Plan van Scholen. Het IHP is bij de beoordeling hiervan richtinggevend. Definitieve besluitvorming voor onderwijshuisvestingsaanvragen en de bijbehorende financiering vindt jaarlijks plaats via het onderwijshuisvestingsprogramma (OHP).

De gemeente moet uiteraard steeds rekening houden met nieuwe of veranderde situaties en inzichten. Daarvoor is het nodig dat het IHP tweejaarlijks wordt geactualiseerd. Bij wijzigingen, aanvullingen en heroverwegingen is steeds leidend dat er voldoende kwalitatief onderwijs in alle gebieden beschikbaar is en dat ouders voldoende keuzevrijheid hebben.

1.3 Proces totstandkoming IHP

Voor het eerst is er één IHP Primair Onderwijs voor heel Amsterdam. Tot voor kort maakten alle stadsdelen een eigen IHP per stadsdeel. De gemeente Amsterdam heeft samen met de Amsterdamse schoolbesturen van het primair onderwijs de verantwoordelijkheid voor de onderwijshuisvesting in de stad. Daarom hebben de gemeente en de schoolbesturen gezamenlijk gewerkt aan het opstellen van concrete maatregelen gericht op capaciteitsuitbreiding om te zorgen dat ook de komende jaren er voldoende en kwalitatief goede schoolgebouwen zijn in de stad.

De gemeente heeft individuele gesprekken gevoerd met alle schoolbesturen over de leerlingenprognoses, de ontwikkeling per school, trends op het gebied van lokaal, regionaal en landelijk beleid en wetgeving,

pedagogisch didactische ontwikkelingen en de implicaties van dit alles voor de huisvesting van de scholen. De projectgroep IHP, waarin gemeente en schoolbesturen samenwerken, heeft gewerkt aan het verkennen en formuleren van de huisvestingsopgave om de verwachte leerlingengroei in de komende vijf jaar op te vangen. Samen hebben zij per buurt de ambities, behoeftes en mogelijkheden tot groei per school op een rij gezet en een oplossingsrichting geformuleerd. Deze oplossingsrichtingen hebben zij gepresenteerd in het Breed Bestuurlijk Overleg (BBO) en besproken met de schoolbesturen. In deze ronde zijn de oplossingsrichtingen aangescherpt. Om te komen tot haalbare maatregelen heeft er afstemming plaatsgevonden met stadsdelen en de RvE Gemeentelijk Vastgoed. Ook zijn de voorstellen besproken met gebiedsontwikkeling en enkele buurgemeenten. De projectgroep heeft alleen gekozen voor uitvoerbare maatregelen, waar nodig heeft de projectgroep aangegeven dat nader onderzoek nodig is. De maatregelen zijn per gebied terug te vinden in deel 2 en samengevat in deel 1 van dit IHP PO.

Dit college heeft grote ambities als gaat om onderwijshuisvesting. Niet alleen gericht op het opvangen van groei, maar ook op een gedifferentieerd en goed geprofileerd aanbod in gezonde en energiezuinige scholen. Het college wil in samenwerking met de Amsterdamse schoolbesturen en nieuwe initiatiefnemers ook invulling geven aan haar ambities zoals verwoord in dit IHP PO. De komende periode wordt dit gezamenlijk met de schoolbesturen nader uitgewerkt.

2 Opgave en ambitie

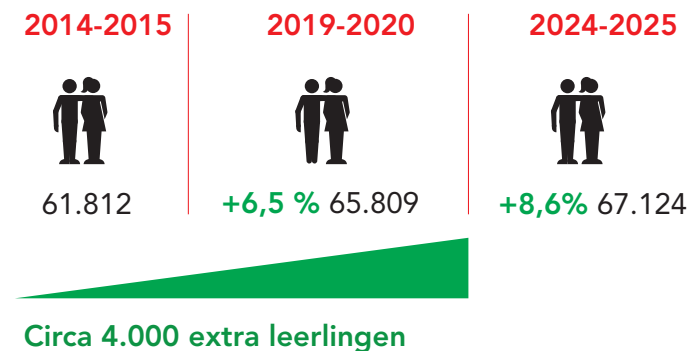
Onderwijs is een dynamisch terrein dat continu in beweging is. De kwaliteit van het onderwijs en de kwaliteit van de huisvesting hangen nauw met elkaar samen. Inhoudelijke doelen en uitgangspunten van het stedelijk onderwijsbeleid die de kwaliteit, de spreiding en de toegankelijkheid van de onderwijsvoorzieningen ondersteunen en stimuleren zijn waar mogelijk meegenomen in het IHP. De ambities van het college reiken verder dan het onderwijs. Versterking en verbetering van onderwijshuisvesting is een van de vele opgaven in het coalitieakkoord, maar wel een die vele raakvlakken heeft met andere stedelijke opgaven. Denk aan de ambitieuze woningbouwplannen, duurzaamheid, gezondheid en innovatie. Hieronder beschrijft het IHP de opgave en de ambities voor de onderwijshuisvesting van het primair onderwijs.

2.1 Leerlingenprognoses

Uit de nieuwe leerlingenprognose primair onderwijs van bureau voor onderzoek, informatie en statistiek blijkt dat het totale leerlingenaantal in Amsterdam de komende jaren sterker toeneemt dan vorig jaar is voorspeld. Volgens deze prognose stijgt het leerlingenaantal met ongeveer 4.000 leerlingen in de komende vijf jaar: van 61.812 in 2014-2015 tot 65.809 in 2019-2020 (+6,5 procent) en tot 67.124 in 2024-2025 (+8,6 procent). Dit leidt in vergelijking tot de vorige prognose tot ongeveer 750 leerlingen meer in 2019-2020 en ca. 1.800 leerlingen meer in 2024-2025. Dat zijn in 2025 ongeveer 60 groepen extra ten opzichte van de vorige prognose. De belangrijkste ontwikkeling voor de basisscholen is dat de leeftijdsgroep van 4-12 jaar de komende jaren zal groeien. Door een hogere woningbouwproductie tussen 2015 en 2030 is de prognose van 2014 hoger dan de prognose van 2013. In de prognose van 2013 werd uitgegaan van een toename van 40.500 woningen; in de jongste prognose is dat 46.600. De vorige prognose liet na 2019-2020 een afvlakking zien van de groei, in de nieuwe cijfers zet de groei langer door en zal deze afvlakking pas na 2025 plaatsvinden. Daarom bekijkt de gemeente in het IHP of er extra

voorstellen noodzakelijk zijn om de groei op te vangen. Hierbij kijkt het college vooral naar die gebieden waar de grootste verschillen zijn geconstateerd, zoals Westerpark (extra groei), Slotervaart (minder sterke groei), Zuid Noord-West en Midden (nog sterkere groei), IJburg (daling zet later in) en Zuidoost (minder sterke groei). Het leerlingaantal groeit de komende vijf jaar (okt 2014 - okt 2019) met 3.997 leerlingen. Dit is ruim 400 leerlingen meer dan in de afgelopen vijf jaar (okt 2009 - okt 2014), toen er sprake was van een groei van 3.585 leerlingen.

FIGUUR Leerlingenprognoses

2.2 Druk op de ruimte

In Amsterdam is ruimte schaars. Daardoor is het niet altijd eenvoudig om het groeiend aantal leerlingen een passend onderwijsdak te geven. Bij nieuwbouw en verbouw van scholen heeft de gemeente te maken met regelgeving en soms complicerende factoren. Nu nog lopen er projecten uit de vorige bestuursperiode voor vervangende nieuwbouw of renovatie van verouderde schoolgebouwen of uitbreidingen die bedoeld zijn om de leerlinggroei van de afgelopen vijf jaar op te vangen.

Amsterdam is een groeiende stad. De woningbouwproductie neemt weer toe, er is meer en meer interesse in stedelijk wonen. Daardoor neemt het aantal leerlingen in de stad toe en daarmee ook de vraag naar onderwijsgebouwen. Elke lege plek in de stad is een potentiële locatie voor woningbouw. Door de verdichting van de stad en de schaarste aan vrije vierkante meters ontstaat 'het gevecht om de kavel'. Naast woningbouw, bedrijvigheid en andere stedelijke functies zal ook onderwijs een plek moeten krijgen binnen de schaarse ruimte die beschikbaar is.

Het is in Amsterdam beleid dat kinderen in hun directe woonomgeving naar school kunnen. Regelgeving, zoals de Richtlijn gevoelige bestemmingen (fijnstof), zorgt ervoor dat niet elke plek in de stad geschikt is voor het huisvesten van een school. De Amsterdamse praktijk laat zien dat sommige woonbuurten liggen ingeklemd tussen drukke (snel)wegen. Het vinden van een geschikte locatie voor een schoolgebouw kan daar lastig zijn. Het Zeeburgereiland is een voorbeeld van een wijk die tussen drukke wegen ligt, net zo als Slotervaart en Bos en Lommer. Ook zijn er gebieden waar kavels voor nieuwbouw gewoonweg niet beschikbaar zijn. Als de groei van het leerlingaantal in die gebieden niet opgevangen kan worden in de huidige gebouwen hangt capaciteitsuitbreiding grotendeels af van gebouwen die in het bezit zijn of komen van de gemeente. Van gebrek aan ruimte voor nieuwbouw is vooral sprake binnen de ring. Er zijn daar weinig of geen kavels om te ontwikkelen en 'optoppen' (een extra bouwlaag toevoegen) is vaak geen optie. Voorbeelden van wijken met weinig bouwruimte zijn de Pijp en Rivierenbuurt, Oud West, De Baarsjes en Zuid Noord-West en Midden.

2.3 Ambities onderwijshuisvesting

Dit college wil ruimte geven aan onderwijs. Met de lerarenagenda en de scholenbeurs geeft het college ruimte aan het verder ontwikkelen van professionaliteit en kwaliteit van leerkrachten en teams. De verordening lokaal onderwijs beleid (VLOA) zorgt voor aanstelling van conciërges en vakleerkrachten, zodat leerkrachten zich meer kunnen richten op hun kerntaken. Dit college investeert veel in goede en passende onderwijshuisvesting. Innovatieve voorstellen binnen het onderwijs krijgen de ruimte en de kansen die gebiedsontwikkelingen bieden voor de bouw van extra scholen worden benut. Het college wil er alles aan doen om snel geschikte, gezonde en duurzame onderwijshuisvesting te realiseren, evenwichtig gespreid over de stad. Hiervoor is het nodig bouwlocaties aan te wijzen voor scholen en knelpunten daarbij op te lossen. Verouderde gebouwen die niet meer voldoen aan de huidige eisen worden aangepakt.

Het college kiest bij de invulling van het integraal huisvestingsplan voor duidelijke ambities:

Vraag van ouders en kinderen is leidend

Amsterdam kent een gevarieerd aanbod aan scholen. Het college wil ervoor zorgen dat ieder kind naar de school van zijn of haar eigen voorkeur kan. Het schoolaanbod moet goed aansluiten bij de wensen van ouders en kinderen. Onderwijshuisvesting mag daarbij geen belemmering zijn. Daarom stimuleert het college scholen waar nodig om uit te breiden en scheidt ze extra onderwijsplekken.

Kraamkamer voor nieuwe onderwijsinitiatieven

De groei van het aantal leerlingen biedt Amsterdam ruimte voor nieuwe initiatieven. In de kraamkamer daagt de gemeente zowel nieuwe als bestaande aanbieders van primair en voortgezet onderwijs uit om nieuwe onderwijsconcepten en locaties te ontwikkelen. Het college steunt hen bij het opzetten van nieuw onderwijsaanbod. Het ontwikkelen van de ideeën kost tijd. Op het moment dat nieuwe initiatieven van start gaan, zorgt de gemeente voor de juiste huisvesting. In gebieden met veel groei reserveren we daarvoor vast ruimte.

Realiseren van alles-in-1-scholen

Het college streeft naar integrale voorzieningen voor alle kinderen van tweeënhalft tot twaalf jaar: de alles-in-1-school. De alles-in-1-school biedt een hoogwaardig voorschools ontwikkelaanbod, een doorgaande pedagogische en educatieve ontwikkellijn, naschoolse opvang en aandacht voor brede talentontwikkeling en zorg. Op deze school kunnen kinderen samen spelend leren, zijn ouders betrokken en werken vakbekwame pedagogisch medewerkers en leerkrachten. De alles-in-1-school vraagt erom dat de ruimte in onderwijsgebouwen flexibel kan worden ingezet, 50 weken per jaar van 7.00 tot 19.00 uur met ruimte voor welzijnsfuncties, als uitvoering van ouderbetrokkenheid en kinderopvang. Het medegebruik van ruimten vraagt om goede afspraken vooraf over de financiering van het beheer en de exploitatie. Bestaande multifunctionele centra hebben hiermee in de loop der jaren veel kennis en ervaring opgedaan.

Peutervoorzieningen

Het college streeft naar een integrale voorziening voor voor- en vroegschoolse educatie. Hierbij gaat veel aandacht naar de doorlopende ontwikkellijn van de voorschoolse educatie naar de basisschool. Voor- en vroegschoolse educatie kan onderdeel zijn van een alles-in-1-school, maar kan aan elke school verbonden zijn. Meer dan 90 procent van de scholen in de stad heeft een samenwerking met een voorschool. Bij 100 basisscholen is de voorschool in het pand van de basisschool gevestigd. Op 34 locaties is de voorschool gehuisvest in een multifunctioneel gebouw waarin ook de school gehuisvest is.

De resterende 38 locaties zijn gehuisvest buiten de school. Het is wenselijk dat op lange termijn alle voorschoolse voorzieningen gehuisvest worden in of aanpalend aan het gebouw van de basisschool waarmee een samenwerkingsverband bestaat. Door de grote druk op ruimte in de stad is het niet realistisch om dit binnen korte termijn te realiseren, dit zal gefaseerd moeten plaats vinden.

Internationaal onderwijs

Doelstelling van dit college is dat Amsterdamse leerlingen een internationale basis meekrijgen, waardoor ze goed zijn voorbereid op het leven en werken in een internationale omgeving. De gemeente werkt aan een programma om internationalisering onderwijsbreed te stimuleren, te versterken en uit te breiden met ruimte voor meer en vroeg onderwijs in vreemde talen en de ontwikkeling van tweetalig primair onderwijs. Doel is een beweging op gang te brengen zodat een grote groep scholen in 2018 zich zichtbaar richt op internationalisering en dat internationalisering een onmisbaar deel in het schoolbeleid is. Scholen en professionals weten elkaar te vinden en de kennis op dit thema wordt gedeeld. De scholen die gericht zijn op internationaal onderwijs krijgen de noodzakelijke ruimte om uit te breiden.

Gezonde scholen: energieneutrale maatregelen en een goed binnenklimaat

Een goed en fris binnenklimaat draagt bij aan een goed leermilieu. De gemeente Amsterdam wil het binnenklimaat en de energieprestaties in schoolgebouwen verbeteren. De gemeente zorgt daarom voor een integraal maatregelenpakket. Scholen compenseren de kosten voor het verbeteren van het binnenklimaat met energiebesparing. De schoolbesturen kunnen scholen aanmelden die mee willen doen aan het project 'Gezonde schoolgebouwen'. Het is de ambitie om deze collegeperiode bij 111 bestaande schoolgebouwen het binnenklimaat en de energieprestaties te verbeteren.

Voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs

Het College is van mening dat het belang van sport en bewegen voor Amsterdam niet te onderschatten is. Elke school moet gebruik kunnen maken van een modern gymnastieklokaal. Nieuw te bouwen gymnastieklokalen sluiten aan bij de hedendaagse opleiding van de gymnastiekdocenten en de zaal is verhuurbaar aan verenigingen buiten schooltijd. Sporten verbetert de gezondheid en is een belangrijk wapen in de strijd tegen overgewicht. Steeds meer wetenschappers zijn ervan overtuigd dat sport en bewegen in samenhang met aandacht voor een gezonde leefstijl ook bijdragen aan betere onderwijsresultaten. Door de verordening op lokaal onderwijsbeleid (VLOA) kunnen scholen een bevoegde vakleerkracht inzetten voor het bewegingsonderwijs voor minimaal twee maal per week en minimaal 90 minuten in totaal.

Dit IHP maakt beter inzichtelijk hoeveel ruimte er is voor bewegingsonderwijs in de stad en per gebied. Hierbij is uitgegaan van twee lessen (90 minuten) per week. In het kader van de motie Kinderen in Beweging (742) over uitbreiding van het bewegingsonderwijs wordt onderzoek gedaan naar de wenselijkheid en haalbaarheid van een uitbreiding van het bewegingsonderwijs. De beschikbaarheid en de capaciteitsbehoefte aan gymzalen bij drie of vier lessen per week maakt hier onderdeel van uit.

Ook goede schoolpleinen stimuleren kinderen om te bewegen. De nieuwe of aangepakte schoolpleinen in de stad zijn daarom groen, uitdagend en gezond voor kinderen. Het ideale schoolplein stimuleert de ontwikkeling van kinderen en draagt bij aan een gezond gewicht van kinderen. Het groen draagt bij aan natuur- en milieueducatie. Het belangrijkste is echter dat kinderen op het schoolplein kunnen spelen. Schoolpleinen zijn daarom bij voorkeur ook buiten schooltijd openbaar toegankelijk. Bij het vernieuwen en aanleggen van schoolpleinen zorgt de gemeente ervoor dat Amsterdam meer regenbestendig wordt.

3 Ontwikkelagenda en maatregelen

3.1 Uitgangspunten

De ambities voor onderwijshuisvesting uit het Coalitieakkoord 'Amsterdam is voor iedereen' zijn uitgewerkt in dit Integraal Huisvestingsplan 2016-2020. Vanuit de opgave en de ambities is gekozen voor een aantal uitgangspunten die richtinggevend zijn voor de ontwikkelagenda en de concrete maatregelen per gebied:

- 1 Vraag is leidend;
- 2 Flexibele en innovatieve oplossingen benutten;
- 3 Ruimte voor onderwijs;
- 4 Onderwijsgebouwen en strategische voorraad optimaal gebruikte.

Hieronder staat een toelichting op de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan de bestuurlijke uitgangspunten.

1 Vraag is leidend

Huisvesting moet goed aansluiten op de vraag van ouders en leerlingen. Waar mogelijk breiden scholen uit en starten nieuwe scholen zodat kinderen naar de school van hun voorkeur kunnen.

2 Flexibele en innovatieve oplossingen benutten

De komende jaren is uitbreiding en nieuwbouw bij verschillende scholen noodzakelijk. Daarbij kiest de gemeente voor 'breed bouwen': multifunctionele ruimten die passen bij inhoudelijke vernieuwing. Daarbij is de inzet om flexibele bouwmogelijkheden te faciliteren, zoals bouwen in de vorm van semi-permanente gebouwen, loskoppelen van casco en binnenkant van het gebouw of deregulatie om niet-onderwijsgebouwen makkelijker voor onderwijs te kunnen benutten.

3 Ruimte voor onderwijs

Het wordt steeds moeilijker om tijdig geschikte locaties of panden voor scholen te vinden. De grond in de stad is gewild en de eisen aan onderwijslocaties zijn hoog. Een belangrijk voorwaarde bij het proactief uitbreiden van het aantal leerlingplaatsen is de beschikbaarheid van goede locaties waar gebouwd, dan wel verbouwd kan worden ten bate van onderwijshuisvesting. In de afgelopen jaren is regelmatig juist op dat vlak vertraging ontstaan. Voor diverse scholen is het moeilijk gebleken (tijdig) een geschikte locatie te vinden. Vanwege de toenemende vraag naar samenhangende school- en opvoedingsconcepten wordt de wens voor gebouwen ingewikkelder. Er is vraag naar multifunctionele gebouwen die een groter beslag op de ruimte leggen, bijvoorbeeld naast onderwijsruimtes ook kinderopvang/BSO en verschillende opvoed- en zorgvoorzieningen. Ook de reservering van ruimte voor gym, buiten spelen, halen- en brengen wordt regelmatig onderschat. Het college vindt dat dit zoekproces verbeterd moet worden, leidend tot snellere beschikbaarheid van de noodzakelijke locaties en komt daarvoor op korte termijn met voorstellen. Het zoekproces start bij een heldere vraag. In dit IHP wordt al een aantal gewenste ontwikkellocaties opgenomen. De vraag is daarmee verhelderd. In de voorstellen zullen onder andere de volgende elementen worden meegenomen:

Grootstedelijke ontwikkelgebieden

Het Actieplan Woningbouw en de notitie Ruimte voor de stad bieden aangrijpingspunten om in een vroeger/tijdig stadium de benodigde locatie voor schoolgebouwen mee te nemen. Benodigde locaties kunnen worden meegegeven voor de uitwerking van de bestuursopdrachten die in het najaar moeten leiden tot keuzes voor ontwikkelgebieden en investeringsbeslissingen in B&W. Structurele inbedding van de ruimtevraag voor onderwijshuisvesting kan meegenomen worden bij de vernieuwing van het Plan en Besluitvormingsproces Ruimtelijke Maatregelen (PLABERUM).

Stadsdeel gebiedsontwikkeling

Afspraken met de gebiedsontwikkelaars. Met name in het primair onderwijs kunnen onderwijshuisvestingswensen op gebiedsniveau (taakstellend) worden meegegeven. De uitwerking van het IHP-PO is daarvoor de basis. Ook voor de behoefte aan voortgezet onderwijs scholen zullen in een aantal gevallen concrete afspraken met gebiedsontwikkelaars gemaakt moeten.

Transformatie strategie / Leegkomende gemeentelijke gebouwen

Via het programma Transformatie bij Grond en Ontwikkeling wordt overzicht verworven op al het voor transformatie geschikte vastgoed in de gemeente en wordt aanbod en vraag met elkaar in contact gebracht. De behoeftevraag aan Onderwijshuisvesting kan via dit kanaal worden afgestemd. Dit geldt ook voor het gemeentelijke vastgoed. In het geval dat een gemeentelijk pand vrijkomt en dit aansluit bij de vraag van schoolbesturen, kan Onderwijshuisvesting zich als kandidaat voor het pand melden conform de gemeentelijke regels 'spelregels vastgoed'.

4 Onderwijsgebouwen en strategische voorraad optimaal gebruiken

Onderwijsgebouwen worden, in overleg met schoolbesturen, zo optimaal mogelijk gebruikt. Bij uitbreiding wordt altijd gekeken of er mogelijkheden zijn in bestaande (onderwijs)gebouwen in de directe omgeving. Vraag en aanbod sluiten echter niet volledig op elkaar aan. Dit is niet mogelijk en ook niet altijd gewenst. Scholen groeien en krimpen, daarvoor is flexibiliteit in de voorraad noodzakelijk.

De komende jaren wil de gemeente de strategische voorraad effectief benutten. Deze voorraad bestaat uit twee soorten panden die in het bezit van de gemeente zijn. Allereerst heeft de gemeente een bescheiden voorraad leegstaande panden met een onderwijsbestemming. Daarnaast zijn er gemeentelijke panden die geen onderwijsbestemming hebben maar mogelijk geschikt zijn of geschikt te maken zijn als schoolpand. Een deel van deze voorraad is in gebruik als tijdelijke huisvesting en een ander deel is verhuurd aan maatschappelijke partijen. Deze panden worden ingezet voor extra capaciteit, nieuwe initiatieven of als wisselpanden.

3.2 Voorstel maatregelen IHP PO 2016-2020

De gebiedsbeschrijvingen in deel 2 van het IHP geven naast een algemene gebiedsomschrijving inzicht in de bevolkingsopbouw en leerlingprognose, belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen, opgave en dilemma's wat vervolgens resulteert in concrete voorstellen per school.

Voorstel maatregelen IHP PO 2016-2020

De maatregelen per gebied leiden in 2020 tot de opvang van in totaal 3.631 extra leerlingen, als alle projecten volgens planning verlopen. Dat is in het totaal ruim voldoende om het totale knelpunt in onderwijscapaciteit het hoofd te bieden. Er zijn echter een aantal specifieke gebieden waar de maatregelen nog onvoldoende zijn om de groei op te vangen. In deze gebieden is nog geen beschikbare locatie gevonden voor uitbreiding dan wel nieuwbouw.

In de tabel op de volgende pagina staan de maatregelen capaciteitsuitbreidingen genoemd voor dit IHP: staat samengevat wat de groei per gebied is, welk capaciteitsknelpunt er tot 2020 moet worden opgelost en op welke wijze dit gebeurt.

Deel 1 3 Ontwikkelagenda en maatregelen

TABEL Maatregelen capaciteitsuitbreiding

Gebied	Groei volgens leerlingprognose 2015-2020	Capaciteit Knelpunt (in aantal II)	2016	2017	2018	2019	2020+	Gerealiseerde capaciteit (in aantal II)	Toelichting
1 Centrum West	58 II	72 II			50 II			125 II	Uitbreiding De Burght door medegebruik bij Saffier
					75 II				Uitbreiding De Eilanden in Nieuwe Teertuinen 17 (voormalig schoolgebouw)
2 Centrum Zuidoost	61 II	84 II			50 II			175 II	Uitbreiding van De Kleine Reus in strategische voorraad nwe Looiersstraat 49
				75 II					Uitbreiding van De Boekman op locatie
				50 II					Uitbreiding van de Oostelijke Eilanden in voormalige Parelschool
3 Westerpark	343 II	262 II					77 II	162 II ¹	In 2020 vervangende nieuwbouw Catamaran op locatie Food Centrum, tot die tijd voldoende ruimte voor uitbreiding in dependance Catamaran Rombout Hogerbeetsstraat
				85 II					Inpandige uitbreiding Zeeheld
4 Bos en Lommer	118 II	94 II	70 II					94 II	De Boomgaard wordt uitgebreid in leegkomend schoolgebouw in Van Gentstraat
			24 II						Uitbreiding van El Amien II op locatie Wiltzanghlaan
5 Oud West en De Baarsjes	417 II	229 II	105 II					359 II ²	Uitbreiding St. Jan door medegebruik Joop Westerweel/uitbreiding op locatie
			100 II						Uitbreiding Leonardo Da Vinci in overloopgebouw Potgieterstraat
			100 II						Uitbreiding Waterkant met 4 lokalen, mede voor opvang groei Winterkoninkje
				54 II					Uitbreiding Annie M.G. Schmidtschool op locatie
6 Slotermeer en Geuzenveld	-46 II	Geen							
7 Osdorp	436 II	173 II	50 II					200 II	- Uitbreiding van De Atlantis door medegebruik in de Punt
				50 II					- Uitbreiding van de Osdorpse Montessori op locatie
					100 II				- Ingroei in eigen gebouw en uitbreiding van de Witte Tulp door medegebruik leegstand omliggende scholen (nog te onderzoeken waar)

1 Voor de Rijk Kramerschool is voorlopig geen uitbreidingsmogelijkheid op locatie of in de nabije omgeving. In 2016 wordt een haalbaarheidsonderzoek naar uitbreiding op andere locatie. Voor de Bron geldt dat de toename van het aantal leerlingen kan niet worden opgevangen op de huidige locatie. In overleg met het schoolbestuur zal worden gekeken of medegebruik een passende oplossing is.

2 Voor de Corantijn geldt dat de toename van het aantal leerlingen kan niet worden opgevangen op de huidige locatie. In overleg met het schoolbestuur zal worden gekeken of medegebruik een passende oplossing is.

TABEL Maatregelen capaciteitsuitbreiding (vervolg)

Gebied	Groei volgens leerlingprognose 2015-2020	Capaciteit Knelpunt (in aantal II)	2016	2017	2018	2019	2020+	Gerealiseerde capaciteit (in aantal II)	Toelichting
8 De Aker en Nieuw Sloten	18 II	Geen							
9 Slotervaart	377 II	229 II	100 II		100 II			200 II ³	Uitbreiding van Pro Regge door in pandige uitbreiding en uitbreiding op locatie Uitbreiding 7e Montessori in dependance
10 Zuid Noordwest en Midden	682 II	616 II	90 II		150 II			630 II ⁴	Aanpassing van gebouw Nautilus en realisatie drie leslokalen Uitbreiding van Europaschool door ingebruikname buurpand Nieuwbouw school Havenstratterrein
11 Buitenveldert en Zuidas	243 II	303 II	160 II		45 II			449 II ⁵	Nieuwbouw 2 ^e fase Kindercampus Zuidas Uitbreiding van het huidige schoolgebouw van de 2e Openluchtschool In 2018 nieuwbouw voor AICS op de Zuidas, tot 2018 uitbreiding door tijdelijk gebruik MFC Binnenhof Overname bekostiging lokaal huidig schoolgebouw Ark Overname bekostiging lokaal huidig schoolgebouw Rosj Pina
					200 II				
							22 II		
							22 II		
12 De Pijp en Rivierenbuurt	319 II	319 II			200 II			460 II ⁶	Nieuwbouw Zuidelijke Wandelweg Ingebruikname voormalig schoolgebouw Meander Ingebruikgeven van het volledige gebouw voor De Scholekster
				60 II	200 II				
13 Oud Oost	155 II	34 II		50 II				50 II	Uitbreiding 4 ^e Montessori Pinksterbloem in dependance
14 Oost. Havengebied en Indische buurt	-231 II	Geen ⁷							
15 Watergraafsmeer	376 II	129 II			75 II			75 II ⁸	Uitbreiding Frankendaal mogelijk in Von Liebigweg

3 Binnen de ontwikkelgebieden van Slotervaart wordt een locatie gezocht voor een nieuwbouwschool, waarmee 200 II extra kunnen worden opgevangen.

4 De verwachte leerlinggroei voor de Geert Grootte I is 111 leerlingen. Voor de opvang van deze leerlingen wordt een locatie gezocht voor een dependance elders in de stad.

5 Voor de St Jozefschool is voorlopig geen uitbreidingsmogelijkheid. Gemeente Amsterdam onderzoekt samen met schoolbestuur en de gemeente Amstelveen mogelijke scenario's.

6 Onderzocht wordt of er voor de Dongeschool mogelijkheden zijn om uit te breiden in een buurpand. Wanneer dit niet het geval is wordt gekeken of er mogelijkheden zijn een school uit een ander gebied naar de

Rivierenbuurt te halen of dat een kraamkamerinitiatief een alternatief biedt voor deze kinderen.

7 Na 2020 ontstaat een knelpunt voor 260 leerlingen, wanneer de tijdelijke vergunning voor de huisvesting van de Kleine Kapitein afloopt. Daarom zal in deze IHP periode gezocht worden naar een definitieve locatie voor de Kleine Kapitein.

8 De laatste leerlingprognoses laten voor De Meer een onverwachte groei zien van het aantal leerlingen. Deze kan niet worden opgevangen in de bestaande huisvesting. Samen met het schoolbestuur wordt onderzocht met welke maatregelen de verwachte groei kan worden opgevangen.

Deel 1 3 Ontwikkelagenda en maatregelen

TABEL Maatregelen capaciteitsuitbreiding (vervolg)

Gebied	Groei volgens leerling prognose 2015-2020	Capaciteit Knelpunt (in aantal II)	2016	2017	2018	2019	2020+	Gerealiseerde capaciteit (in aantal II)	Toelichting
16 Zeeburgereiland en IJburg	-94 II	Geen							
17 Noord West	97 II	Geen							
18 Oud Noord	231 II	305 II	150 II		139 II ⁹			455 II	Tijdelijke huisvesting IJsbreker Overhoeks Nieuwbouw Overhoeks Nieuwbouw IJsbreker
					166 II ¹⁰				
19 Noord Oost	371 II	155 II	122 II	75 II				197 II	Tijdelijke huisvesting Cosmicus Uitbreiding Biënkorf en/of Wespennest mogelijk door gebruik leegstand of vervangende nieuwbouw op locatie
20 Bijlmer Centrum	21 II	Geen							
21 Bijlmer Oost	-80 II	Geen							
22 Gaasperdam en Driemond	125 II	Geen							
Totaal	3.997 II	3.004 II	1.476 II	289 II	1.745 II		121 II	3.631 II	

⁹ Voor de Overhoeksschool wordt uiterlijk in 2018, maar zoveel eerder als mogelijk is, voorzien in permanente nieuwbouw. Hiermee wordt naast het bestaande leerlingaantal van de school ook de verwachte leerlinggroei voor de school opgevangen.

¹⁰ Voor de IJsbreker wordt in 2018 voorzien in permanente nieuwbouw. Hiermee wordt naast het bestaande leerlingaantal van de school ook de verwachte leerlinggroei voor de school opgevangen

De gebiedsbeschrijvingen laten zien dat niet in elk gebied de groei van het aantal leerlingen even groot is. Ook betekent de groei van het leerlingaantal in een gebied niet per definitie dat er druk ontstaat op de bestaande onderwijshuisvesting. De druk die ontstaat in een gebied is afhankelijk van de aanwezige onderwijscapaciteit in het gebied, maar ook door de verdeling van de verwachte leerlinggroei over de aanwezige scholen. In een aantal gebieden zorgen lopende (huisvesting)projecten ervoor dat de groei van het aantal leerlingen kan worden opgevangen. Elk gebied laat een bepaalde mate van overmaat zien in de vorm leegstand binnen scholen en/of aanwezige strategische voorraad, waarmee de leerlinggroei in het gebied kan worden opgevangen. Er zijn scholen die kampen met tekort aan ruimtes en aan de andere kant zijn er scholen met leegstand. Dit geldt ook op gebiedsniveau. De vraag naar maatregelen om de onderwijshuisvestingscapaciteit uit te breiden is het grootst in de gebieden Centrum, Westerpark, Oud West/de Baarsjes, Noord West en de gebieden in Zuid.

Overige afspraken en verkenningen

Naast concrete maatregelen gericht op capaciteitsuitbreiding zijn in de gebiedsomschrijvingen 55 overige afspraken en verkenningen opgenomen. Deze maatregelen zijn niet gericht op capaciteitsuitbreiding of zijn voorstellen die nog nadere uitwerking behoeven. Hier gaat het veelal om nadere verkenningen gericht op de noodzaak tot vervangende nieuwbouw, verkenning gericht op de koers van een school of samenwerking tussen schoolbesturen, noodzaak tot uitbreiding gymcapaciteit en planvoorbereiding nieuwbouwscholen in gebiedsontwikkeling. In bijlage 6 staat een totaaloverzicht van de overige afspraken en verkenningen.

Realisatie beleidsambities

Bij het creëren van de extra plekken om de groei van het aantal leerlingen op te vangen worden ook andere doelen nagestreefd. Zo wordt er bij nieuwbouw gekeken of er mogelijk een alles-in-1-school kan worden gerealiseerd. Ook bij bestaande scholen kan dit het geval zijn. Hierbij werken gemeente en schoolbesturen samen. Waar het voornemen er is om van een school een alles-in-1-school te maken, is dit in de gebiedsomschrijvingen aangegeven.

Om te zorgen voor een goed binnenklimaat op Amsterdamse scholen wordt bij uitbreiding van bestaande schoolgebouwen gekeken of de school al deel heeft genomen aan het programma gezonde scholen. Elke uitbreiding en nieuwbouw voldoet aan Frisse scholen klasse B voor binnenklimaat. In de gebiedsomschrijving is aangegeven welke scholen al deel hebben genomen aan een programma ter verbetering van het binnenklimaat en energieprestatie en welke scholen nog in aanmerking komen of zich al hebben aangemeld. In 2015 worden 20 schoolgebouwen aangepakt. Er zijn 40 schoolgebouwen aangemeld voor het programma 2016. Deze scholen worden getoetst (installatietechnisch en bouwkundig) alvorens de definitieve prioritering tot stand komt.

Met de realisatie van bovenstaande huisvesting sluiten we aan bij de vraag van ouders. Scholen die meer aanmeldingen krijgen dan dat ze kunnen plaatsen, moeten kunnen uitbreiden. Hierbij werken gemeente en schoolbesturen samen. Het schoolbestuur bepaalt uiteindelijk of er uitgebreid gaat worden. Het gaat om scholen van verschillende denominaties en concepten. In de gebiedsomschrijvingen wordt inzicht gegeven in de diversiteit in aanbod voor het betreffende gebied.

Gymcapaciteit

In de gebiedsomschrijving is aangegeven welke gymnastieklokalen aanwezig zijn en inzicht gegeven in de bezetting. De analyse van de leerlinggroei afgezet tegen de aanwezige gymcapaciteit laat zien dat op schaalniveau van het gebied er in ieder gebied voldoende capaciteit aanwezig is. Op school niveau zijn er echter 12 potentiële knelpunten geformuleerd en opgenomen onder 'overige afspraken en verkenningen'. Deze knelpunten worden de komende periode nader verkend naar de mogelijkheid om via herschikkend een passende oplossing te bieden. Waar dit niet mogelijk blijkt zal een extra gymnastieklokaal toegevoegd moeten worden. In de analyse van de benodigde gymcapaciteit is uitgegaan van twee lesuren (totaal 90 minuten) bewegingsonderwijs per week. Eventuele toekomstige uitbreiding van het bewegingsonderwijs heeft consequenties voor de benodigde capaciteit, wanneer dit opgevangen dient te worden binnen de lessentabel en gymzalen. Een eerste analyse van uitbreiding van twee lesuren (90 minuten) naar drie lesuren (135 minuten) en vier lesuren

(180 minuten) laat zien dat er een aanzienlijke capaciteitsuitbreiding noodzakelijk is. Bij drie lesuren bewegingsonderwijs uitgaande van de huidige capaciteit zijn er 55 gymzalen met een theoretische overbezetting. Deze 55 gymzalen zijn in gebruik door 85 scholen. Bij vier lesuren zijn er 96 gymzalen met een overbezetting, gebruikt door 146 scholen.

Peutervoorzieningen

Bij nieuw- of vernieuwbouw van een gebouw voor het basisonderwijs heeft in pandige huisvesting van een peuterspeelzaal met voorschoolse educatie prioriteit. Voor een kinderdagverblijf met een voorschoolse voorziening is dit ook wenselijk, maar mede afhankelijk van de situatie van de bestaande huisvesting van het kinderdagverblijf. Voor die situaties waarbij de komende jaren geen bouw/verbouwplannen zijn voor het gebouw van de basisschool moet onderzocht worden of er toch mogelijkheden zijn om de voorziening in het gebouw te huisvesten. In de gebiedsanalyse is aangegeven wanneer de VVE aanwezig is binnen het schoolgebouw.

Ruimte voor onderwijs

Gebiedsontwikkeling met grootschalige woningbouw betekent vrijwel altijd dat er ook ruimte voor onderwijs en gym noodzakelijk is. Veelal zijn in deze gebieden al definitieve ruimtereserveringen gedaan voor onderwijs. Het betreft de gebieden: Overhoeks, Buiksloterham, NDSM, Overamstel 2e fase, Zeeburgereiland, Havenstratterrein, IJburg Centrumeiland, Elzenhagen-Zuid. Voor een aantal van deze gebieden geldt dat over de specifieke locatie voor ontwikkeling van de school nog nadere afspraken moeten worden gemaakt.

Voor andere ontwikkelgebieden moet nog een voorlopige ruimtereservering voor onderwijs worden gedaan. Het betreft de gebieden: Lelielaan, Hamerstraat, Cruquiusgebied, en Sloterdijk. Afhankelijk van het aantal en soort te ontwikkelen woningen kan de ruimtereservering omgezet worden in een definitieve ruimtereservering (zie bijlage 3).

Strategische voorraad inzetten

De gemeente Amsterdam heeft een bescheiden voorraad lege schoolpanden. Deze voorraad is continu in beweging. De voorraad wordt aangevuld met vrijkomende schoolgebouwen en krimpt weer als gebouwen

permanent in gebruik worden genomen. De strategische voorraad wordt ingezet om (tijdelijke) groei op te vangen, nieuwe initiatieven te faciliteren en dient als tijdelijke huisvesting bij vervangende nieuwbouw. Dit zorgt voor flexibiliteit in de voorraad en voorkomt hoge huur- en inrichtingsvergoedingen die de gemeente moet betalen bij tijdelijke huisvesting. Wanneer er schoolgebouwen vrij komen die niet meer voldoen aan de huidige eisen, of daar waar er voldoende capaciteit beschikbaar is, worden deze overgedragen aan de RVE Gemeentelijk Vastgoed.

Momenteel zijn er binnen de strategische voorraad zes panden met een onderwijsbestemming per direct beschikbaar. In de komende IHP periode komen daar twaalf panden bij. Bij het opstellen van dit IHP is waar mogelijk gebruik gemaakt van de strategische voorraad en de vrij komende panden. In de voorliggende maatregelen worden negen van deze panden binnen korte tijd weer ingezet voor tijdelijke dan wel permanente huisvesting.

4 Financiën

4.1 Benodigde investeringen IHP PO 2016-2020+

Het doel van het Integraal Huisvestingsplan is om te zorgen voor zowel kwalitatief hoogwaardig als kwantitatief voldoende onderwijsaanbod voor de kinderen in deze stad. Daarbij zullen bestaande onderwijsgebouwen moeten worden uitgebreid, zal er nieuwbouw gerealiseerd moeten worden in ontwikkelgebieden en zal de bestaande voorraad, daar waar verouderd moeten worden vervangen. Het totale investeringsbudget van deze maatregelen telt voor de periode 2016-2020 op tot in totaal € 177 miljoen.

De financiering is op te splitsen in de volgende componenten:

Investeringen voor uitbreiding en nieuwbouw

De maatregelen die nodig zijn om de groei van het aantal leerlingen in de stad op een adequate wijze op te vangen leiden tot een investering van € 120,3 miljoen in de komende vijf jaar. In deze investering is zowel uitbreiding als nieuwbouw van nieuwe scholen en nieuwbouw van extra gymnastieklokalen meegenomen. In sommige gevallen is uitbreiding gecombineerd met vervangende nieuwbouw. De noodzaak tot uitbreiden en nieuwbouw doet zich gespreid voor, waarbij de verwachting is dat er zich een piek voordoet in 2017. Dit heeft naast het verloop van de prognoses ook te maken met de mogelijkheden die zich voordoen voor nieuwbouw en de afspraken die hierover in het verleden zijn gemaakt.

In alle investeringsbedragen is rekening gehouden met de bijgestelde eisen voor frisse scholen de eisen van het nieuwe bouwbesluit, grondkosten, projectkosten en indien nodig eerste inrichting.

Investeringen voor vervangende nieuwbouw

Daarnaast heeft de gemeente samen met de schoolbesturen de zorg voor goede onderwijshuisvesting. Schoolbesturen zijn hierbij verantwoordelijk voor onderhoud en renovatie, de gemeente voor vervangende nieuwbouw.

Dit laatste is een meer autonome ontwikkeling die voortkomt uit de maximale levensduur van een schoolgebouw en het feit dat een schoolgebouw aan het eind van de levensduur aan vervanging toe is. De afgelopen jaren zijn al veel gebouwen vervangen en dit zal ook de komende jaren nodig blijven. Vooral in de binnenstad van Amsterdam en de gebieden binnen de ring worden investeringen verwacht. In het budget voor vervangende nieuwbouw wordt ook rekening gehouden met de inhaalslag die noodzakelijk is om gebouwen die al over hun levensduur heen zijn te vervangen. De investering voor vervangende nieuwbouw is inclusief de vervangende nieuwbouw van gymlokalen. Hiervoor reserveert de gemeente Amsterdam de komende jaren € 31,6 miljoen. De verwachting is dat in de periode tot 2020 in totaal ongeveer vijftien gebouwen inclusief gymnastieklokaal in aanmerking zullen komen voor vervanging/vernieuwing.

In alle investeringsbedragen is rekening gehouden met de bijgestelde eisen voor frisse scholen en de eisen van het nieuwe bouwbesluit, grondkosten, projectkosten en indien nodig eerste inrichting.

Overige investeringen

Naast de grote investeringen voor uitbreiding, nieuwbouw en vervangende nieuwbouw is een bedrag opgenomen voor overige investeringen. Het betreft hier de geraamde jaarlijkse kosten voor constructiefouten, huurkosten, en frictiekosten als sloop (incl. asbest), tijdelijke huisvesting en verhuiskosten en andere kleinere investeringen. Voor deze investeringen wordt 5 miljoen per jaar extra geraamd.

Het IHP is een strategisch document. De benoemde maatregelen zijn richtinggevend, evenals de bijbehorende investeringen. Aan de in de Integrale Huisvestingsplannen opgenomen investeringsbedragen kunnen geen rechten worden ontleend. Per jaar zal aan de hand van de actuele leerlingprognose en de actuele huisvestingssituatie per school de noodzakelijkheid van de investeringen nader beoordeeld worden. In het jaarlijks

vast te stellen onderwijshuisvestingsprogramma (OHP) zal de definitieve besluitvorming over de specifieke investeringen plaatsvinden. Samengevat leidt het IHP PO 2016-2020 tot de in de tabel hieronder vermelde investeringsbedragen.

TABEL **Investerings IHP** (bedragen in miljoenen)

	2016	2017	2018	2019	2020	Totaal
Investerings uitbreidingen en nieuwbouw	€ 24,8	€ 35,2	€ 25,9	€ 23,2	€ 11,3	€ 120,3
Vervangende nieuwbouw	€ 0,2	€ 1,8	€ 4,1	€ 6,8	€ 18,7	€ 31,6
Overige investeringen PO	€ 5,0	€ 5,0	€ 5,0	€ 5,0	€ 5,0	€ 25,0
Totaal IHP PO¹¹	€ 30,0	€ 42,0	€ 35,0	€ 35,0	€ 35,0	€ 177,0

11 De investeringen zijn opgenomen in het Meerjarig Investeringsplan (MIP) en opgenomen in de Voorjaarsnota 2015

4.2 Risicoparagraaf

De investeringen in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op de in het IHP genoemde maatregelen voor de opvang van het aantal leerlingen en de verwachting over vervangende nieuwbouw die in deze periode noodzakelijk is. Hierbij gelden in ieder geval de volgende risico's.

Leerlingprognoses wijken af

Het IHP PO 2016-2020 en de daarin genoemde maatregelen zijn gebaseerd op de leerlingprognoses van 2014/'15. De leerlingprognoses zijn gebaseerd op de huidige verwachtingen van de woningontwikkeling in de stad. Deze is sterk afhankelijk van de markt en economische ontwikkelingen. Versnelling of vertraging van woningbouwontwikkeling betekent meer dan wel minder groei van het aantal leerlingen dan in prognoses aangegeven. Leerlingprognoses zijn dus een verwachting van de toekomst en zullen per jaar fluctueren. Het risico is dat groei zich voordoet op andere scholen dan op basis van de huidige prognoses is aangenomen. Het IHP is een strategisch document. De benoemde maatregelen zijn richtinggevend, evenals de bijbehorende investeringen. Per jaar zal aan de hand van de actuele leerlingprognose en de actuele huisvestingssituatie per school de noodzakelijkheid van de investeringen nader beoordeeld worden. In het jaarlijks vast te stellen onderwijshuisvestingsprogramma (OHP) zal de definitieve besluitvorming over de specifieke investeringen plaatsvinden.

Veranderende ambities

In dit IHP is rekening gehouden met de huidige ambities van deze coalitie. Dit college blijft daarover voortdurend in gesprek met de schoolbesturen. Daar waar ambities wijzigen en beleidskeuzes leiden tot behoefte aan extra ruimte voor onderwijs heeft dit consequenties voor de benodigde investeringen. Bij de besluitvorming van veranderende ambities worden de financiële consequenties in beeld gebracht en wordt de dekking ervan geregeld.

Portfolio gebouwenbestand

In de investeringen voor vervangende nieuwbouw wordt rekening gehouden met de vervanging van ongeveer vijftien gebouwen per vijf jaar. Het portfolio gebouwenbestand binnen de gemeente is echter niet compleet, waardoor ook het beeld van de huidige staat van de onderwijsgebouwen niet compleet is. Wanneer schoolbesturen meer aanvragen voor vervangende nieuwbouw aanvragen dan in dit IHP is aangenomen, leidt dit tot extra investeringen. Ook hiervoor geldt dat aanvragen jaarlijks worden beoordeeld in het kader van het OHP en dat vervangende nieuwbouw alleen plaatsvindt wanneer aantoonbaar noodzakelijk.

Niet beschikbaar zijn van locaties

Locaties voor vervangende nieuwbouw van scholen liggen niet voor het oprapen. Ook komen locaties waar nieuwbouw gepland is niet altijd op tijd beschikbaar. Soms zal dit betekenen dat er uitgebreid moet worden in tijdelijke huisvesting totdat de locatie beschikbaar is. In andere gevallen zullen panden moeten aangekocht en verbouwd tot onderwijsgebouw. Dit leidt tot extra kosten die niet in het investeringsoverzicht zijn meegenomen. Daarom zet dit college in op het vroegtijdig opnemen van een ruimtereservering voor onderwijslocaties in ontwikkelgebieden en is conform de gemeentelijke 'spelregels vastgoed' afgesproken dat onderwijshuisvesting zich als kandidaat kan melden bij de transformatie van gemeentelijk vastgoed.

Bijlage 1 **Wet- en regelgeving**

Wet op primair onderwijs (Wpo)

In de Wpo staan alle regels en afspraken over onderwijshuisvesting. De gemeente is verantwoordelijk voor adequate huisvesting van het primair onderwijs. De gemeente krijgt hiervoor geld uit het gemeentefonds. De Wpo omschrijft de taken die de gemeente heeft voor onderwijshuisvesting, bijvoorbeeld het zorgen voor nieuwbouw of vervangende nieuwbouw.

Verordening onderwijshuisvesting

In de Verordening Onderwijshuisvesting staan de regels zoals die in de Wpo zijn vastgelegd. De verordening geeft aan welke voorzieningen door de gemeente worden bekostigd en hoe schoolbesturen hierop aanspraak kunnen maken, bijvoorbeeld:

- Nieuwbouw, vernieuwbouw;
- Op welke vergoeding de schoolbesturen kunnen rekenen bij een bepaalde huisvestingsvoorziening;
- Regels over het delen van ruimtes in schoolgebouwen met andere scholen, verenigingen of commerciële partijen, zoals kinderopvangorganisaties;
- Criteria voor huisvestingsaanvragen in het kader van het jaarlijkse gemeentelijke onderwijshuisvestingsprogramma.

Naast de huisvestingsvoorzieningen die de wet voorschrijft, heeft de gemeente nog een aantal voorzieningen om de schoolgebouwen in Amsterdam zo optimaal mogelijk toe te rusten.

Om het meervoudig gebruik van een schoolgebouw gemakkelijker te maken, is er een aparte 'Regeling Verhuur en Medegebruik Schoolgebouwen en -terreinen'. Hierin staan de regels over en tarieven voor verhuur en medegebruik van schoolgebouwen.

Huisvestingstaken die niet in de verordening staan, zijn de verantwoorde-

lijkheid van de schoolbesturen. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het beheren en exploiteren van de door hen gebruikte schoolgebouwen. Ook zorgen zij zelf voor het op tijd indienen van een aanvraag voor aanvullende of vervangende onderwijshuisvesting.

De schoolbesturen ontvangen jaarlijks van het Rijk een vergoeding voor de instandhouding van het schoolgebouw. De schoolbesturen zijn verplicht om het schoolgebouw en het hierbij behorende terrein behoorlijk te gebruiken en te onderhouden. Sinds 1 januari 2015 zijn schoolbesturen, naast het onderhoud van interieur en het schilderwerk, ook verantwoordelijk voor het onderhoud aan het exterieur van het gebouw. Het Rijk betaalt het schoolbestuur hiervoor een vergoeding.

Huisvestingsprogramma en spoedprocedure

Schoolbesturen kunnen elk jaar aanvragen doen voor onderwijshuisvesting. Dit zijn vaak aanvragen voor uitbreiding of voor vervangende nieuwbouw. De gemeente toetst alle aanvragen aan de verordening op onderwijshuisvesting en kent die vervolgens toe - of wijst ze af.

De schoolbesturen doen hun aanvragen voor het huisvestingsprogramma elk jaar vóór 1 februari. Later ingediende aanvragen neemt de gemeente niet in behandeling. Hierop is één uitzondering: besturen kunnen een spoedaanvraag indienen als een school door overmacht per direct behoefte heeft aan andere huisvesting, bijvoorbeeld door brand of stormschade.

Verordening op het lokaal onderwijsbeleid

Het college van B&W en de gemeenteraad hebben sinds 1 januari 2014 de bevoegdheid voor het ontwikkelen en uitvoeren van beleid voor het basisonderwijs. De Verordening op het lokaal onderwijsbeleid in de gemeente Amsterdam 2014 (VLOA) regelt welke voorzieningen een schoolbestuur vanaf het schooljaar 2015-2016 kan aanvragen en hoe de aanvraagprocedu-

re is vormgegeven. Het college kan beleid en investeringen op die manier goed afstemmen op de vraag uit het onderwijs zelf.

Samen met leraren, schooldirecteuren en besturen verrijkt en verdiept de gemeente het onderwijs met een breed pakket aan extra voorzieningen. Zo krijgen groepsleerkrachten meer ruimte om zich te concentreren op het lesgeven, dankzij de inzet van extra vakleerkrachten voor bewegingsonderwijs en cultuur. Een conciërge op alle basisscholen ontlast de schoolteams en vergroot de veiligheid in en rondom de school, voor kinderen, ouders én leerkrachten. Om in élk kind het beste naar boven te halen, biedt de gemeente scholen steun bij het ontwikkelen van een passend aanbod voor hun hoogbegaafde leerlingen. Ook kunnen scholen ervoor kiezen om iets extra's te doen op het gebied van diversiteit, burgerschap en geschiedenis.

Stichten en opheffen van scholen

Het stichten van nieuwe basisscholen vindt plaats via het Plan van Scholen, op basis van de Wpo. Om een nieuwe school te stichten, dient het schoolbestuur vóór 1 februari een aanvraag in bij de gemeente. In deze aanvraag geeft het bestuur aan welke denominatie de school zal hebben, waar de school moet komen en uit welk voedingsgebied de leerlingen zullen komen. Onderbouwd met prognoses, waarvoor in de Wpo de eisen zijn opgenomen, laat het schoolbestuur zien dat de school binnen vijf jaar de stichtingsnorm haalt (in Amsterdam is dat 322 leerlingen) en die norm ook vijftien jaar vasthoudt. Wanneer dat uit de prognoses blijkt, plaatst de gemeente de school op het Plan van Scholen. Na vaststelling door de gemeenteraad gaat het Plan van Scholen naar het ministerie. Het ministerie neemt een besluit over de financiering van een nieuwe school.

De beslissing om een basisschool op te heffen, ligt bij het schoolbestuur. Het ministerie kan een school niet sluiten, maar kan wel de financiering verminderen of stopzetten. Het ministerie stopt de bekostiging als een school te klein wordt. Wanneer een school gedurende drie jaar minder leerlingen heeft dan de instandhoudingsnorm (in Amsterdam 194 leerlingen) stopt het ministerie de bekostiging. Een schoolbestuur kan bij het ministerie echter vragen om een kleine school toch te blijven financieren, als het

gemiddelde van alle scholen samen groter is dan de instandhoudingsnorm. In Amsterdam kiezen verschillende schoolbesturen ervoor om op deze manier kleine scholen open te houden.

Als het bevoegd gezag van een school niet handelt volgens de wet dan kan de minister beslissen om de bekostiging deels of helemaal in te houden.

Toezicht openbaar onderwijs

De gemeente is wettelijk extern toezichthouder op al het openbaar onderwijs in Amsterdam. Alle onderwijsinstellingen voor openbaar onderwijs in de stad gebruiken het Raad van Toezichtmodel of gaan dit doen.

De gemeenteraad heeft de volgende taken en verantwoordelijkheden:

- Toezicht uitoefenen op het in standhouden van de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs op instellings- en op schoolniveau;
- Waarborgen van continuïteit van het openbaar onderwijs. Om uitvoering te kunnen geven aan deze verantwoordelijkheden heeft de wet enkele bevoegdheden toegekend aan de gemeente;
 - Instemmen met statutenwijzigingen voorafgaand aan wijziging;
 - Benoemen leden Raad van Toezicht;
 - Ingrijpen bij ernstige taakverwaarlozing of functioneren in strijd met de wet;
 - Oprichten en opheffen van openbare scholen die onder het bestuur vallen van de stichting;
 - Het ontbinden van de stichting (door middel van een overheersende invloed van de overheid in de Raad van Toezicht).
- Het gemeentelijk toezichtkader openbaar onderwijs werkt deze verantwoordelijkheden verder uit.

Richtlijn gevoelige bestemmingen

Op 5 januari 2010 heeft het College van B&W de Amsterdamse Richtlijn gevoelige bestemmingen luchtkwaliteit vastgesteld. Hierdoor zijn er beperkingen voor het bouwen van voorzieningen zoals scholen en kinderopvangcentra. Zo mogen geen nieuwe voorzieningen worden gebouwd binnen 300 meter van een snelweg of in de eerste bebouwing binnen 50 meter van een provinciale of drukke stadsweg.

Onderwijshuisvesting en GGD Amsterdam hebben een inventarisatie uitgevoerd bij de basisscholen die onder de richtlijn vallen. Uit het onderzoek blijkt dat er 23 basisscholen binnen 300 meter van een snelweg en 14 basisscholen binnen 50 meter van een drukke weg staan. Dat is respectievelijk 7,6 procent en 4,6 procent van alle hoofd- en nevenvestigingen van de ongeveer 300 Amsterdamse basisschoolgebouwen.

Veel scholen vallen dus onder de richtlijn. De gemeente heeft te maken met de richtlijn als deze scholen hun gebouw willen uitbreiden of nieuwbouw willen plaatsen op dezelfde locatie (waarvoor het bestemmingsplan moet worden aangepast). Datzelfde geldt natuurlijk ook voor alle nieuw te realiseren schoolgebouwen. Als de gemeente op een plek waar de luchtkwaliteit in het geding is een nieuwe onderwijslocatie wil bouwen, is advies van de GGD verplicht.

Passend onderwijs

Door de invoering van de Wet passend onderwijs (1 augustus 2014) hebben scholen een zorgplicht. Dit betekent dat de school voor iedere leerling die op de school zit of zich aanmeldt een passende plek moet vinden op een school binnen het samenwerkingsverband. Amsterdam en Diemen zijn samen een samenwerkingsverband. Vóór de invoering van de wet moesten ouders vaak zelf op zoek naar een passende school.

Bij de ondersteuning aan leerlingen onderscheiden we basisondersteuning (de ondersteuning die iedere school moet kunnen leveren) en extra ondersteuning (ondersteuning die afhankelijk is van de expertise van de school). Heeft het kind extra ondersteuning nodig, dan kan het zijn dat het kind naar een andere school gaat waar deze extra ondersteuning aanwezig is. Omdat in Amsterdam al niet snel werd doorverwezen naar het speciaal onderwijs, heeft de Wet passend onderwijs geen grote gevolgen voor het aantal plekken in het speciaal onderwijs.

Speciaal basisonderwijs

Het speciaal basisonderwijs valt onder de Wet op het primair onderwijs. Scholen in het speciaal basisonderwijs hebben dezelfde kerndoelen als het reguliere basisonderwijs. De kerndoelen beschrijven wat een leerling aan het eind van de basisschool moet kennen en kunnen. Een leerling in het speciaal basisonderwijs krijgt meer tijd om de kerndoelen te bereiken. De scholen hebben kleinere groepen en er is meer begeleiding. Vanaf 2006, sinds de invoering van Weer Samen Naar School, daalt het aantal leerlingen in het speciaal onderwijs geleidelijk.

TABEL **Prognose Leerlingenaantallen speciaal basisonderwijs**

2016	2017	2018	2019	2020	Totaal
1.223	1.236	1.250	1.262	1.270	1.280

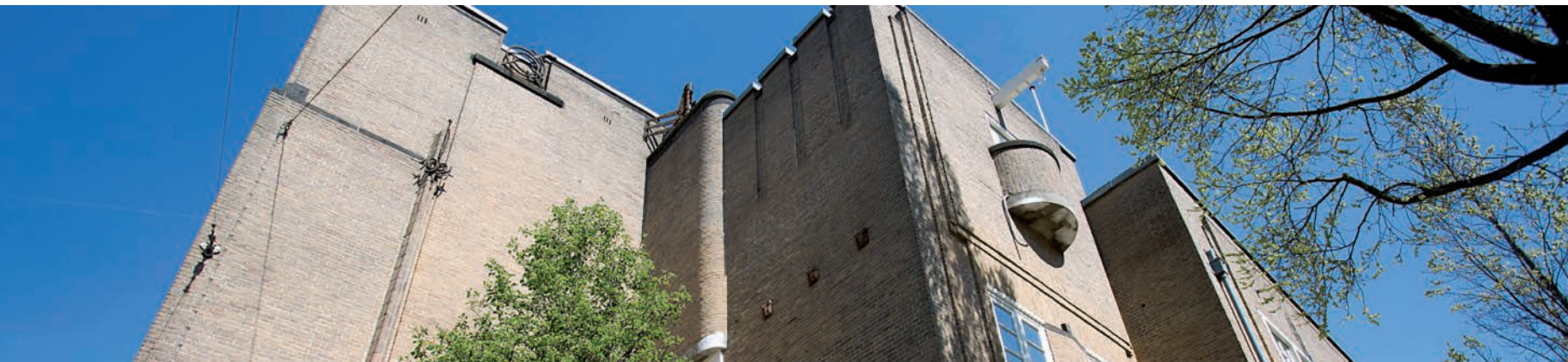
In de periode 2016-2020 zal de totale omvang van het aantal leerlingen in het basisonderwijs toenemen maar de stijging van het aantal leerlingen in het speciaal basisonderwijs zal, mede door de invoering van Passend Onderwijs, beperkt zijn.

Om ook in de toekomst een voldoende en goed gespreid aanbod voor speciaal basisonderwijs in de stad te handhaven, moeten schoolbesturen in het speciaal basisonderwijs samenwerken en een gezonde schoolomvang bepalen. Amsterdam heeft elf scholen voor speciaal basisonderwijs op twaalf locaties. De scholen voor speciaal basisonderwijs zijn goed verspreid over de stad. In iedere windrichting is een school voor speciaal basisonderwijs aanwezig.

Voor- en vroegschoolse educatie

De gemeente heeft op basis van de Wpo de taak om alle peuters met een (risico) op onderwijsachterstand (doelgroeppeuters) een aanbod te doen voor voorschoolse educatie. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor een doorgaande leerlijn tussen de voorschoolse en de vroegschoolse educatie. De voorschool zorgt voor een goede start en bereidt kinderen spelenderwijs voor op de basisschool. Elk kind kan zo de schoolloopbaan hebben die past bij zijn of haar mogelijkheden. De voorschool werkt altijd samen met een basisschool. De gemeente stimuleert deze samenwerking door maatwerk per school te bieden. De gemeente wil een integrale peutervoorziening zodat alle peuters zich optimaal kunnen ontwikkelen. In deze voorziening is plek voor alle peuters uit de voorschool doelgroep, maar ook voor de peuters die niet tot de doelgroep horen.

Waar dat kan, realiseert de gemeente de peutervoorziening op bestaande kinderdagverblijven. Als naast de voor- en vroegschool ook kinderopvang en naschoolse opvang aan de school is verbonden, spreken we van een alles-in-1-school.

Bijlage 2 **Leerlingenprognoses**

Opgave onderwijshuisvesting 2015-2020

Het bepalen van de behoefte aan onderwijshuisvesting en het beoordelen van aanvragen van schoolbesturen voor capaciteitsuitbreidingen baseert de gemeente op het huidige aantal leerlingen en de prognose voor de komende jaren. In opdracht van Onderwijs, Jeugd en Zorg stelt bureau Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS) jaarlijks voor de hele stad de leerlingenprognoses per school op.

De kern van de leerlingenprognose is de basisgeneratie: alle 4 t/m 11 jarigen plus 30 procent van de 12-jarigen. De prognose van de basisgeneratie vloeit voort uit de demografische ontwikkelingen die zich in het verleden voordeden en de aannames over toekomstige trends.

Leerlingenprognoses tot 2025 in het Primair Onderwijs

Uit de jongste leerlingenprognose Primair Onderwijs 2014-2015 van OIS blijkt dat het leerlingenaantal in Amsterdam de komende jaren sterk toeneemt. De jongste prognose laat zien dat het leerlingenaantal zal stijgen met 4.000 leerlingen in de komende vijf jaar: van 61.812 leerlingen in 2014-2015 tot 65.809 leerlingen in 2019-2020 (+ 6,5procent). Het aantal leerlingen groeit vervolgens verder tot ruim 67.000 in 2024-2025 (+8,6 procent).

Groei vooral zichtbaar in Noord en Zuid

De groei van het leerlingenaantal is niet gelijk verdeeld over de scholen in de stad. In sommige gebieden groeien de scholen harder dan in andere. Dit is voornamelijk het gevolg van woningbouwprojecten. Nieuwbouw leidt tot een instroom van nieuwe gezinnen met kinderen, die ook naar de basisschool gaan. De verwachte groei van de scholen in Noord en Zuid is hoger dan gemiddeld. In Oost, West en Nieuw-West zijn wisselende patronen zichtbaar in verschillende gebieden. In Centrum en Zuidoost is de groei

lager dan gemiddeld in de stad en wordt soms een daling van het leerlingenaantal zichtbaar.

Groei vooral verklaard door toenemend aantal geboorten

Het leerlingenprognosemodel gebruikt Amsterdammers in de basisschoolleeftijd, de basisgeneratie PO, als input. De prognose van de basisgeneratie vloeit voort uit de demografische ontwikkelingen die zich in het verleden voordeden en de aannames over toekomstige trends. De belangrijkste ontwikkeling voor de basisscholen is dat de leeftijdsgroep van 4 tot en met 12 jaar de komende jaren zal blijven groeien.

Deze groei is voornamelijk het gevolg van een toenemend aantal geboorten. De stad heeft de laatste jaren steeds meer gezinnen vastgehouden, maar ook het aantal samenwonende stellen nam toe. De verwachting is dat een deel van de jonge gezinnen in de stad zal blijven en een tweede kind krijgt, en veel jonge stellen een gezin zullen stichten.

De huidige prognose gaat uit van een hogere woningbouwproductie dan voorheen. De verwachting is dat er tussen 2015 en 2030 46.600 woningen gebouwd worden. Met de eerste tekenen van de opleving van de woningmarkt wordt ook zichtbaar dat de kans om de stad te verlaten weer toeneemt, vooral voor jonge gezinnen. Deze hogere vertrekkans zal de toename van het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd iets dempen.

Leerlingenprognose per stadsdeel

In stadsdeel Centrum blijft het leerlingenaantal schommelen tussen de 4.200 leerlingen en 4.400 leerlingen.

In stadsdeel West zal het leerlingenaantal stijgen met 880 leerlingen in de komende vijfjaar; van 8.630 leerlingen in 2014-2015 tot 9.508 leerlingen in 2019-2020 (+10,2 procent).

In stadsdeel Nieuw-West komen er de komende vijf jaar ongeveer 785 leerlingen bij. Het gaat van 11.975 leerlingen in 2014-2015 tot 12.760 leerlingen in 2019-2020 (+6,6 procent). Daarna is er nog een minimale groei.

In stadsdeel Zuid zal het leerlingenaantal de komende vijf jaar met 1.244 leerlingen groeien, van 9.954 leerlingen in 2014-2015 naar 11.198 leerlingen in 2019-2020 (+12,5 procent) en tot zelfs 11.522 leerlingen in 2024-2025 (+15,8 procent).

In stadsdeel Oost zal het leerlingenaantal licht stijgen van 11.554 leerlingen in 2014-2015 tot 11.760 leerlingen in 2019-2020, waarna het leerlingenaantal zal dalen tot 11.293 leerlingen in 2024-2025. Dit komt voornamelijk door een verwachte leerlingendaling op IJburg.

In Noord is de stijging van het leerlingenaantal het hoogst; van 8.096 leerlingen in 2014-2015 tot 8.795 leerlingen in 2019-2020 (+8,6 procent) tot 9.800 leerlingen in 2024-2025 (+21procent).

In Zuidoost is er een minimale groei in het aantal leerlingen van 7.349 in 2014-2015 tot 7.415 in 2024-2025.

Leerlingenprognose per gebied

In de tabel op de volgende pagina zijn de leerlingenprognoses per gebied weergegeven.

Deel 1 Bijlage 2 Leerlingenprognoses

TABEL Leerlingenprognose per gebied

Gebieden	Aantal leerlingen okt-14	IOS prognose in 2019/2020 tov 2014/2015	IOS prognose in 2024/2025 tov 2014/2015	Vershil prognose 2019/2020	Vershil prognose 2024/2025
1 Centrum West	1.870	1.928	1.836	58	-34
2 Centrum Zuid Oost	2.384	2.445	2.399	61	15
3 Westerpark	1.958	2.301	2.481	343	523
4 Bos en Lommer	2.393	2.511	2.657	118	264
5 Oud-West/ De Baarsjes	4.279	4.696	4.696	417	417
6 Geuzenveld/Slotermeer	3.602	3.556	3.458	-46	-144
7 Osdorp	2.961	3.397	3.403	436	442
8 De Aker/Nieuw-Sloten	2.630	2.648	2.601	18	-29
9 Slotervaart	2.782	3.159	3.394	377	612
10 Zuid Noordwest en Midden	5.376	6.058	6.151	682	775
11 Buitenveldert/Zuidas	1.942	2.185	2.376	243	434
12 Pijp-Rivierenbuurt	2.636	2.955	2.995	319	359
13 Oud Oost	1.924	2.079	2.166	155	242
14 Oostelijk Havengebied/Indische Buurt	3.380	3.149	3.013	-231	-367
15 Watergraafsmeer	2.383	2.759	3.018	376	635
16 Zeeburgereiland/IJburg	3.867	3.773	3.096	-94	-771
17 Noord West	2.982	3.079	3.247	97	265
18 Oud Noord	1.419	1.650	1.986	231	567
19 Noord Oost	3.695	4.066	4.567	371	872
20 Bijlmer Centrum	1.522	1.543	1.604	21	82
21 Bijlmer Oost	2.490	2.410	2.446	-80	-44
22 Gaasperdam/Driemond	3.337	3.462	3.534	125	197
Eindtotaal	61.812	65.809	67.124	3.997	5.312

Bijlage 3

Inventarisatie gebiedsontwikkelingsprojecten 2014-2025

Ruimte voor onderwijs

- 1 Nieuwbouw Overhoeks
- 2a Nieuwbouw IJsbreker
- 2b Nieuwbouw Buiksloterham 2e fase
- 3 Nieuwbouw NDSM
- 4 Nieuwbouw Elzenhagen Zuid
- 5 Nieuwbouw Hamerstraat
- 6 Nieuwbouw Sloterdijk
- 7 Nieuwbouw Lelylaan
- 8 Nieuwbouw Overamstel 2e fase
- 9 Nieuwbouw Zeeburgereiland 2e fase
- 10 Nieuwbouw IJburg Centrumeiland
- 11 Nieuwbouw Cruquiusgebied

Lopende projecten

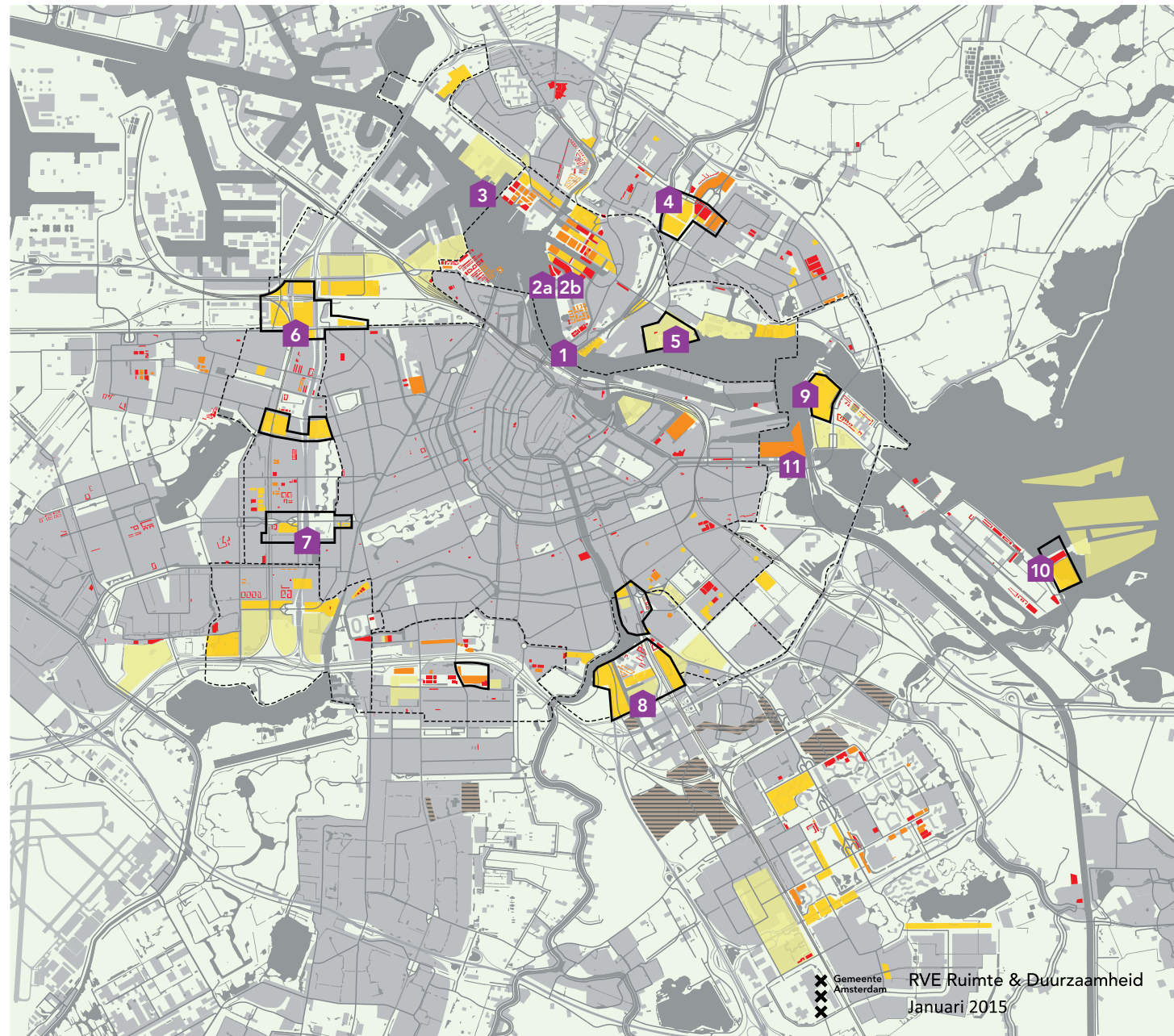
- 2014-2017
- 2018-2025

Mogelijke projecten

- Groslijst 2018-2025
- Groslijst 2025-2040

Gebieden

- Zoekgebied woningbouwversnelling
- Ringzone deelgebieden
- Gebiedsontwikkeling buiten Amsterdam

Gemeente Amsterdam
RVE Ruimte & Duurzaamheid
Januari 2015

Bron: Bijlageboek Ruimte voor de stad, fase 0 ontwikkelingsstrategie Amsterdam 2025

Bijlage 4 Lopende onderwijshuisvestingsprojecten

TABEL Lopende onderwijshuisvestingsprojecten

Gebied	School	Schoolbestuur	Project	Gereed
1 Centrum West	De Burght	OOADA	Verbouw/uitbreiding	Oplevering begin 2016
2 Centrum Zuid Oost	De Boe - Oostelijke Eilanden	OOADA	Uitbreiding	Nog niet bekend
4 Bos en Lommer	El Amien 2	SNIS	Uitbreiding unilocatie	Nog niet bekend
	Bos en Lommerschool	AWBR	Vervangende nieuwbouw	Oplevering eind 2016
	Tijl Uilenspiegelschool	AWBR	Uitbreiding	Het gebouw wordt in de 1e helft van 2015 opgeleverd.
5 Oud West/De Baarsjes	Leonardo da Vinci	AWBR	Uitbreiding	Nog niet bekend
6 Geuzenveld/Slotermeer	Burg. De Vlugtschool	STWT	Vervangende nieuwbouw	Oplevering eind 2017
	P.J. Troelstra	STWT	Vervangende nieuwbouw	Oplevering 2017
	Veerkracht	GWOPN	Vervangende nieuwbouw	Oplevering eind 2017
	Immanuelschool	AMOS	Vervangende nieuwbouw	Oplevering 2017
	Goeman Borgesiuschool	STWT	Vervangende nieuwbouw	Verwachting 2018
	Noordmansschool	AMOS	Vervangende nieuwbouw	Oplevering 2016
	Slootermeerschool	STWT	Renovatie/ vervangende nieuwbouw	Oplevering 2016
	Sint Henricusschool	St. KBA	Renovatie	Oplevering 2017 of 2018
7 Osdorp	Prof. Dr Kraemer	AMOS	Vervangende nieuwbouw	Oplevering 2017/2018
8 De Aker/Nieuw-Sloten	Bovenland	ASKO	Uitbreiding	Oplevering 2015
9 Slotervaart	Huizingaschool	STWT	Vervangende nieuwbouw	Oplevering 2016
	Louis Bouwmeesterschool	STWT	Vervangende nieuwbouw	Oplevering 2016/2017
10 Zuid Noord West Midden	Dependance Notenkraker	OOADA	Nieuwbouw dependance	Oplevering 2015
	Olympiaschool	OOADA	Renovatie	Oplevering 2015
11 Buitenveldert/ Zuidas	Kindercampus Zuidas	OOADA	Nieuwbouw/ uitbreiding	Fase 1 opgeleverd in 2014, fase 2 oplevering 2015/2016
12 De Pijp/Rivierenbuurt	Maas en Waal, 15e Montessorischool	OOADA	Vervangende nieuwbouw gymzaal	Oplevering nog niet bekend
	Oscar Carré	OOADA	Renovatie/uitbreiding	Oplevering 2015

TABEL Lopende onderwijshuisvestingsprojecten (vervolg)

Gebied	School	Schoolbestuur	Project	Gereed
13 Oud Oost	Kraanvogel	AMOS	Verbouw/ renovatie	Oplevering begin schooljaar 2015/2016
	De Kaap	STAIJ	Renovatie	2016
15 Watergraafsmeer	Frankendael (Von Liebigweg)	AMOS	Renovatie	Oplevering augustus 2015
	Lidwina	ASKO	Vervangende nieuwbouw Simon Stevinstraat	Oplevering najaar 2015
	MKC De Amstel	STAIJ	Nieuwbouw	Schoolgebouw 2014 in gebruik genomen
17 Noord West	IKC Zeven Zeeën	OONOORD	Nieuwbouw	Oplevering 2015
18 Oud Noord	IKC Overhoeks	OONOORD	Nieuwbouw	Oplevering 2017
19 Noord Oost	Cosmicus	Cosmicus	Nieuwbouw	Oplevering 2015
	IJdoornschool	OONOORD	Nieuwbouw	Oplevering 2016
	Cappelleschool	AMOS	Vervangende nieuwbouw	Oplevering 2015
	As Siddieq	SISA	Vervangende nieuwbouw	Oplevering 2017
20 Bijlmer Centrum	Rozemarn	Sirius	Vervangende nieuwbouw schoolgebouw en gymzaal	Oplevering 4e kwartaal 2015
	Achtsprong	Bijzonderwijs	Vervangende nieuwbouw schoolgebouw en gymzaal	Oplevering 4e kwartaal 2015
	Rozemarn en Achtsprog	Sirius/ Bijzonderwijs	Vervangende nieuwbouw gymzaal	Oplevering 3e/4e kwartaal 2015
	As Soeffah, Bijlmerhorst en Shri Laksmi	IQRA, Sirius en SHO	Vervangende nieuwbouw gymzaal	Oplevering 3e/4e kwartaal 2015

Bijlage 5 Strategische voorraad

TABEL Strategische voorraad

Gebied	Adres	m ² BVO/lokalen	Huidige gebruiker	Verwacht beschikbaar	Nieuwe gebruiker	Permanent/Tijdelijk	Verwacht gebruik
1 Centrum West	Lindengracht 93	960 m ² BVO (6 lokalen)	Hogeschool van de Kunsten	2015/2016			
	Nieuwe Teertuinten 17 (*)	NB m ² BVO (3 lokalen)	BSO (huurder)	2016/2017	ja	permanent	2017/2018
	Nieuwe Looierstraat 49	836 m ² BVO (7 lokalen)		beschikbaar	ja	permanent	2017/2018
2 Centrum Zuidoost	Kl. Wittenburgerstr. 100 (gedeeltelijk)	NB m ² BVO		beschikbaar	ja	permanent	2016/2017
4 Bos en Lommer	Van Gentstraat 16a	460 m ² BVO (4 lokalen)	El Amien II	2017/2018	ja	permanent	2017/2018
5 Oud-West/Baarsjes	Potgietersstraat 33*	345 m ² BVO (3 lokalen)	Combiwel (huurder)	2016/2017	ja	permanent	2016/2017
	Ortheliusstraat 28	NB m ² BVO		beschikbaar	ja	permanent	2016/2017
6 Sloterveer/Geuzenveld	Van Moerkerkenstraat 89	1542 m ² BVO (11 lokalen)	Veerkracht (tijdelijk)	2017/2018			
10 Zuid Noordwest en Midden	Wodanstraat 1-3*	690 m ² BVO (6 lokalen)	Olympia (tijdelijk)	2015/2016			
	Dufaystraat 19	NB m ² BVO	SBO Paulus	2017/2018			
	Cornelis Kruzemanstraat 10	NB m ² BVO	Nicolaas Maes (Kleine Nicolaas)	2018/2019	ja	permanent	2018/2019
11 Buitenveldert/Zuidas	A.J. Ernststraat 130**	1260 m ² BVO (8 lokalen)	Stern, 12e mont	2016/2017	ja	permanent	2016/2017
12 De Pijp/Rivierenbuurt	Uiterwaardenstraat 60a*	NB m ² BVO	Oscar Carré (tijdelijk)	2015/2016			
	Winterdijkplein	NB m ² BVO	SBO Meander	2017/2018			
13 Oud-Oost	President Brandstraat 29	NB m ² BVO (12 lokalen)	Kraanvogel	2015/2016	ja	tijdelijk	2015/2016
	Tweede Oosterparkstraat 33	NB m ² BVO (10 lokalen)		beschikbaar			
	Paradijsplein 2 (gedeeltelijk)	700 m ² BVO (6 lokalen)		beschikbaar			
14 Oostelijk Havengebied/ Indische Buurt	Ambonplein 59 (gedeeltelijk)	1.393 m ² BVO		beschikbaar			

* Objecten zonder onderwijsbestemming

** Object in een multifunctionele accommodatie

Bijlage 6 **Afspraken en verkenningen (uit gebiedsbeschrijvingen)**

TABEL Afspraken en verkenningen

1 Centrum West

- Verkenning naar uitbreiding Burght met internationale afdeling.
- Verkenning naar vervangende nieuwbouw/renovatie van Keizersgracht 41
- Verkenning naar vervangende nieuwbouw/renovatie van Anjeliersstraat 153-157
- Verkenning naar vervangende nieuwbouw/renovatie van Palmstraat 11
- Verkenning vervangende nieuwbouw/renovatie van Elandsstraat 42
- Verkenning naar een oplossing voor kleine gymzaal Burght

2 Centrum Zuid Oost

- Verkenning naar vervangende nieuwbouw/renovatie Nieuwe Uilenburgerstraat 96//Nieuwe Batavierstraat 2
- Verkenning naar vervangende nieuwbouw/renovatie Nieuwe Looiersstraat 9
- Onderzoek inbouw groot gymnastieklokaal in Nieuwe Looiersstraat 49

3 Westerpark

- Verkenning voor de Bron samen met schoolbestuur of medegebruik een passende oplossing voor opvang leerling-groei
- Haalbaarheidsonderzoek voor Dr. Rijk Kramer naar uitbreiding op nieuwe locatie

5 Oud West en De Baarsjes

- Verkenning mogelijkheid uitbreiding Sint Jan op de huidige locatie
- Verkenning voor de Corantijn samen met schoolbestuur of medegebruik een passende oplossing is voor opvang leerlinggroei

6 Geuzenveld en Slotermeer

- Nieuwbouw gymnastieklokaal Noordmanschool
- Medegebruik van Slotermeerschool van gymnastieklokaal bij de Veerkracht

7 Osdorp

- Bij de Witte Tulp zal vanaf 2017 gekeken worden of de verwachte groei doorzet

8 De Aker en Nieuw-Sloten

- Oplossingen zoeken voor exploitatie en binnenklimaat dependance Horizon
- Schoolbesturen ASKO, STWT en ABSA onderzoeken mogelijkheid tot gezamenlijke brede-schoolvoorzieningen in Nieuw-Sloten.

9 Slotervaart

- Verkenning naar mogelijkheden voor een 2e VVE-lokaal bij El Kadisia
- Locatie onderzoeken voor uitbreiding en kraamkamerinitiatieven in de komende IHP-periode tot 2020.
- Verkenning naar uitbreidingsmogelijkheden 7e Montessorischool samen met schoolbestuur.
- Onderzoeken met schoolbestuur STWT of het aantal conceptscholen kan worden uitgebreid.

TABEL Afspraken en verkenningen (vervolg)

10 Zuid Noord West Midden

- Verkenning naar vervangende nieuwbouw van de Elout
- Verkenning naar locatie voor dependance Geert Grootte 1
- Verkenning oprichten en huisvesting DENISE
- Verkenning oplossing vervangende gymaccommodatie Elout
- Verkenning oplossing vervangende gymaccommodatie Wielewaal en extra capaciteit Nicolaas Maes/Peetersschool
- Verkenning oplossing extra gymcapaciteit Europaschool en Geert Grootte I

12 De Pijp en Rivierenbuurt

- Nieuwbouw gymzaal Maas en Waal
- Verkenning vervangende bouw Rivieren
- Verkenning extra gymcapaciteit Maas en Waal, Dongeschool en Anne Frank

14 Oostelijk Havengebied en Indische Buurt

- Schoolbesturen in de Indische buurt verkennen een toekomstbestendig onderwijsaanbod i.r.t. krimpende leerlingaantal.
- Verkenning naar noodzaak extra gymzaal i.v.m. verdwijnen van de gymzaal op de Tosaristraat.
- Het Cruquiusgebied (Cruquiuswerkgebied en Zeeburgerpad) verandert de komende jaren in een woon-werkgebied. Onderwijs verankeren gebiedsontwikkeling

15 Watergraafsmeer

- Planvoorbereiding nieuwbouw alles-in-1-school 2e fase Overamstel
- Verkenning naar de noodzaak tot uitbreiding van De Meer

16 Zeeburgereiland en IJburg

- Planvoorbereiding nieuwbouw alles-in-1-school IJburg Centrumeiland
- Planvoorbereiding nieuwbouw alles-in-1-school Zeeburgereiland
- Verkenning of met herschikking toekomstige knelpunten gymcapaciteit op schoolniveau kunnen worden opgelost

17 Noord West

- Verkenning met de schoolbesturen naar de gebouwconditie van de scholen in combinatie met een meer passende onderwijscapaciteit in het gebied.
- Onderzoek naar concept/profiel Driemaster.
- Verkenning alternatieve huisvesting van de Zeppelin
- Verkenning naar herschikking van de beschikbare gymcapaciteit in het gebied

18 Oud Noord

- Planvoorbereiding 2e basisschool Buiksloterham
- Planvoorbereiding basisschool NDSM terrein
- Verkenning schoolbesturen van passende onderwijscapaciteit in het gebied

19 Noord Oost

- Vervangende nieuwbouw Biënkorf wordt onderzocht
- Vervangende nieuwbouw Wespennest wordt onderzocht
- Onderzoek huisvesting Vrije School Noord
- Planvoorbereiding nieuwbouw alles-in-1-school in Elzenhagen Zuid
- Verkenning naar de mogelijkheden van herschikking van de gymcapaciteit in het gebied

21 Bijlmer Oost

- Verkenning optimalisatie (locatie en gebouwconditie) huisvesting in clusters Kantershof en Geerdinkhof
-

22 Gaasperdam en Driemond

- Sirius en Bijzonderwijs beraden zich op de toekomstige koers voor hun scholen, de wens te komen tot een alles-in-1-school en de huisvesting ervan
 - De gemeente Amsterdam verkent samen met Sirius op welke wijze de huisvesting van de Tamboerijn geoptimaliseerd kan worden
 - Voor de Knotwilg wordt samen met het schoolbestuur een plan uitgewerkt en uitgevoerd om de forse leegstand weg te werken, zodat de school de komende jaren adequaat gehuisvest is
-

Bijlage 7 **Afkortingenlijst**

BBO	Breed Bestuurlijk Overleg
BSO	Buitenschoolse Opvang
Bureau OIS	Bureau Onderzoek, Informatie en Statistiek
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IKC	Integraal Kind Centrum
OHP	Onderwijs Huisvestingsprogramma
PLABERUM	Plan en Besluitvormingsproces Ruimtelijke Maatregelen
PO	Primair Onderwijs
RVE	Resultaat Verantwoordelijke Eenheid
VLOA	Verordening Lokaal Onderwijsbeleid Amsterdam
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
WPO	Wet op het Primair Onderwijs

